

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2017

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

8

14

17

24

Ludia pre lesy, lesy pre ľudí

- 3** Editorial
Anketa
- 4** Zmeny vo verejnom obstarávaní lesníckych činností LESOV SR, štátny podnik
- 5** Na symbolickom lesníckom cintoríne pribudlo ďalších 13 mien obetí práce v lese
Nový obchodný riaditeľ
- 6** Absolvent TÚ Zvolen má dvere otvorené v celej Európe
- 8** WebGIS za štyri roky vyrástol, má už viac ako 1050 užívateľov
- 9** Implementácia mapového integračného plug-inu v praxi očami lesníka
- 10** V Žarnovici odhalili pamätník profesorovi Kriškovi
- 11** Lesná pedagogika nepozná hranice ani nočný pokoj
- 12** Lesníckym chodníkom Jozefa Dekreta Matejovie 2017
- 13** Dary Lasu s účasťou LESY SR
Stretnutie maďarských lesníčok aj s účasťou zástupcov LESY SR
- 14** Neriadená strela
- 15** Vraj hrozno je ovocím slnka a radosti
„Lesníckeho“ vína bude dostatok, úroda hrozna bola rekordná
- 16** 110. výročie narodenia dvoch známych slovenských lesníkov
- 17** Lesy nás spájajú
- 19** Lesní pedagógovia a la včeličky
- 20** Stručná história dejín Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov Žarnovica a jeho presťahovania do Zvolena
- 22** Opantaný lesom
- 23** „Lesnícka veda vo svojom celom rozsahu“
Dielo Rudolfa Feistmantela v zbierke Lesníckeho a drevárskeho múzea
- 24** Huby, huby, huby a opäť huby
Pekný predvianočný dar
- 25** Doprava dreva po vode
- 26** Uveríte?
Receptár
Zasmejte sa
- 27** Spoločenská rubrika
Kalendár
Erby s nádychom lesa
- 28** „Náhodný umelec“ alebo „Oceán prepojení s umením“

5

8

14

17

24

Dvadsať prvé storočie, storočie IT-technológií. Virtuálny svet vs. realita, virtuálne problémy vs. tie skutočné. Informácie v okamihu k dispozícii, kedykoľvek a kdekoľvek.

Súkromie prestáva byť súkromím... Staršie generácie nechápu, že v dnešnom svete sa pracovná doba nekončí zatvorením dverí pracovne, opustením miesta výkonu práce, po ktorom sa môžeme naplno a nerušene venovať svojmu súkromiu. E-maily a sms nás dobiehajú na každom kroku. Pracovné veci riešime na návštevách u rodiny, s mobilom v ruke varíme, maily vybavujeme dokonca počas voľnočasových aktivít...

IT-technológie ovládajú aj tradičné profesie, ako napríklad lesníctvo. Niektoré nám komplikujú život, ale na druhej strane sú také, ktoré nás posúvajú vpred míľovými krokmi. Stačí pár klikov, ktoré lesníkom ušetria nielen čas, ale hlavne presun po náročnom teréne, zobrazia merania i ďalšie, už pred časom urobené záznamy... O veciach sa dá rozhodnúť priamo od pracovného stola, bez toho aby, si to vyžadovalo presun do porastu... To, čo nás takto „vzďaľuje“ od lesa, nám umožňuje mať mnohé informácie o lese vždy poruke.

Všetko má teda dve tváre a je už len na nás, ako sa k svetu technológií postavíme a do akej miery dovoľíme, aby náš reálny život naberal virtuálnu podobu. Našťastie je ešte stále veľa vecí, ktoré nám zatiaľ IT-technológie nedokážu nahradiť. Či už je to samotná manuálna lesnícka práca s pocitmi a zážitkami, vnímanie lesa, emócie a lesnícka kultúra... Technológie nikdy nenahradia a nevystihnú podstatu BYŤ LESNÍKOM.

Lesu zdar

Anketa

Integrovaný informačný systém WebGIS už využívajú LESY SR, š. p., štvrtý rok a postupne sa rozvíja. Ako hodnotíte prínos WebGISu pre bežného užívateľa a pre podnik? Chýbajú vám v tomto systéme nejaké funkcie?

Bohuslav Slivenský LS Revúca

WebGIS je veľmi dobrá aplikácia najmä pre lesné správy, ústredia odštepných závodov a pre podnik. Pre lesníkov má obrovský prínos tým, že je prepojená s telefónmi ako mobilná aplikácia. Môžeme zameriavať plochy, vytyčovať hranice. Prednosťou tejto mobilnej aplikácie je to, že je dostatočne „blbovzdorná“. Vo veľkom WebGISe je to zložitejšie, a tak sa s touto aplikáciou naučia pracovať aj kolegovia, ktorým počítače robia problémy. K tomu treba ešte pripočítať promptné „ladenie“ aplikácie odborom OIKT. Prínosom je tiež prepojenie WebGISu s aplikáciou SDH. V toto prípade by pomohlo doplnenie vybavenia jednotlivých lesných správ o tlačiarne.

Peter Horváth LS Oravská Polhora, OZ Námestovo

Pracujem na pozícii technika na lesnej správe a v aplikácii WebGIS pracujem každý deň. Mám však isté výhrady voči užívateľskému prostrediu. Na zefektívnenie mojej práce by som uvítal možnosť vyselektovať položky, s ktorými pracujem najčastejšie, a následne uloženie do obľúbených položiek. Tým by som ušetril zbytočné listovanie v celom menu. Oceňujem aj mobilnú verziu tejto

aplikácie, ktorá je v teréne jednoducho nenahraditeľná. Celkovo hodnotím projekt WebGIS veľmi pozitívne a teším sa na ďalšie updaty.

Dušan Krčmár LS Pukanec, OZ Levice

Z pohľadu lesníka vnímam zavedenie aplikácie WebGIS ako veľký krok vpred. Predsa len kreslenie do obrysových máp a zisťovanie vzdialeností pomocou pravítka a mapy nepatrí k najmodernejším metódam mapovania. Uľahčilo nám to hlavne zber terénnych dát a zakresľovanie grafickej evidencie. Jediný problém v súčasnosti vidím v presnosti merania GPS bodov v teréne, ktorá by sa mohla ďalším vývojom aplikácie zvýšiť.

Karol Valica LS Žilina

WebGIS je náhrada staršieho programu POZMAP. Prínos WebGISu pre bežného užívateľa je hlavne v mobilnej aplikácii, i keď nie vo veľmi vydatnom Windowsovskom prostredí, ktoré nie je také kompatibilné ako napr. Android. Užívateľovi umožňuje orientáciu v teréne, meranie vzdialeností a plôch, zaznamenávanie dôležitých miest a bodov v teréne, ktoré má využitie v širokej škále lesníckych činností.

Pre podnik – rýchle vyhodnotenie kalamitných situácií, ako aj prehľad o ich odstraňovaní.

Chýbajúcou funkciou je podkladová mapa s označovaním odovzdaných parciel katastra pre lepšiu orientáciu v teréne (hlavne na neštátnych neodovzdaných lesných celkoch).

Martin Knurovský LS Bratislava

Informačný systém WebGIS využívam dennodenne a ako zdroj informácií ho hodnotím veľmi pozitívne. Na území LS Bratislava je dobrým pomocníkom pri riešení vlastníckych vzťahov, stavieb v ochrannom pásme lesa, aktuálne pri výstavbe diaľnice D4 a rýchlostnej cesty R7, kde by som sa bez jeho súčasti ťažko orientoval. Takisto kladne hodnotím aplikáciu WebGIS v mobilných telefónoch, hlavne pri meraní holín, problémom však býva nižšia presnosť a namerané body vyžadujú často po prenose do grafickej evidencie určité korekcie. Niekedy mám však pocit, že chceme tento systém priviezt' do absolútnej dokonalosti za cenu nemalého množstva času stráveného za počítačom. Myslím si, že systém WebGIS je v tejto podobe pre úroveň Lesnej správy plne postačujúci, snáď s výnimkou už spomínanej presnosti pri meraní.

Zmeny vo verejnom obstarávaní lesníckych činností LESOV SR, štátny podnik

V ostatnom čísle Lesníka generálny riaditeľ štátneho podniku LESY Slovenskej republiky Ing. Marian Staník v rozhovore oznámil zmeny vo verejnom obstarávaní ťažobnej činnosti podniku. Podrobnejšie sme túto tému prediskutovali s Ing. Jozefom Bystrianskym, výrobnotechnickým riaditeľom štátneho podniku.

Pán riaditeľ, skúste stručne zhodnotiť zabezpečovanie ťažobnej činnosti v takej veľkej spoločnosti, ako sú LESY SR.

Lesy Slovenskej republiky prešli v období od svojho vzniku mnohými zmenami. V roku 2000 náš podnik zabezpečoval externými dodávateľmi len menšiu časť výkonov (11% obnovy, 31% prečistiek, 44% výroby dreva po OM, 6% odvozu). Dnes je situácia úplne iná, väčšinu výkonov pre nás realizujú dodávatelia (100% obnovy, 100% prečistiek, 97% výroby dreva po OM, 40% odvozu). V predchádzajúcich rokoch sme zazmluvňovali dodávateľov najskôr verejno-obchodnými súťažami, potom procesom verejného obstarávania. Menili sa formy súťaží a tiež obdobia, na ktoré sa uzatvárali zmluvné vzťahy.

Prečo LESY SR v minulosti pristúpili na outsourcing a aké sú s ním skúsenosti?

Víziou outsourcingu lesníckych činností do externého prostredia bolo očakávanie, že sa postupne vyprofilujú spoločnosti, ktoré pre nás budú zárukou dlhodobej stability. Spoločnosti, ktoré budú zamestnávať zamestnancov a investovať do obnovy strojového parku. Tento cieľ sa však nepodarilo naplniť. V pestovnej činnosti máme nedostatok dodávateľov, stále viac odštepných závodov má vážne problémy splniť ročné plánované úlohy. Podobné problémy, aj keď nie až v takom vážnom rozsahu, začíname mať aj v ťažbovej činnosti. Pri

analýze súčasného stavu sme zistili, že 73% UKT a 84% LKT, ktoré pre nás pracujú, je starších ako 12 rokov. Z toho vyplýva, že v období po outsourcingu sa prakticky skončilo primerané investovanie do obnovy strojov. Ako zodpovední riadiaci pracovníci musíme rozmyšľať nad tým, ako bude vyzeráť nami riadený podnik o 5, 10, 20 rokov, či budeme vedieť zabezpečiť plnenie plánovaných úloh.

Čo plánujete meniť na doterajšom spôsobe zabezpečení lesníckych činností?

Po dôkladnej analýze sme pristúpili k dvom rôznym prístupom. V pestovnej činnosti prebehne proces verejného obstarávania tak, ako doteraz. Výrazne sme zvýšili sadzby za jednotlivé výkony, aby sme aspoň čiastočne zatraktívni tieto služby. V prípade, že budeme mať po ukončení verejného obstarávania naďalej problémy s plnením

plánu, budeme pristupovať k prijímaniu vlastných zamestnancov. To je samozrejme drahší spôsob, a preto bude možno v budúcnosti potrebné optimalizovať objemy jednotlivých výkonov v pestovnej činnosti.

A čo toľko očakávané zmeny v ťažbovej činnosti?

Cesta vlastných zamestnancov v ťažbovej činnosti je podstatne náročnejšia, je drahšia, vyžaduje si na pomery nášho podniku obrovské investičné náklady jednak do strojov, ale aj do infraštruktúry, ktorú už viac-menej nemáme, alebo je nie v prevádzkyschopnom stave. Preto sme hľadali spôsob, ako z dlhodobého hľadiska zabezpečiť činnosť podniku. Sme si vedomí, že v konečnom dôsledku budú v lese robiť tí istí ľudia, ktorí tam pracujú aj teraz. Iní tu nie sú. Vieme, že na Slovensku momentálne neexistujú firmy, ktoré dokážu zabezpečiť úlohy ťažbovej činnosti na celom odštepnom závode. Ale rovnako vieme, že aj teraz mnohí z nich pracujú ako subdodávatelia, že aj teraz sa niektorí z nich sťažujú na úžeru. Chceme zmeniť podmienky, v ktorých pracujú, chceme im dať istotu práce na štvorročné obdobie, chceme odstrániť minisúťaž, ktoré tlačia cenu práce neustále dolu. Cena bude stanovená na základe našich kalkulácií, v podstate rovnako, ako keby boli vlastnými zamestnancami.

Aký odkaz venujete našim čitateľom na záver?

Sme si vedomí, že po skúsenostiach s verejným obstarávaním v odvoze drevnej hmoty panuje medzi odbornou verejnosťou veľká nedôvera. Generálny riaditeľ LESOV SR opakovane deklaruje, že chceme vytvoriť systém, ktorý bude garantovať subdodávateľom včasné platby a spravodlivú odmenu, nechceme úžeru. Samozrejme, aj jednotliví podnikatelia sa musia správať zodpovedne, musia si byť vedomí svojich práv a povinností pri uzatváraní subdodávateľských zmluvných vzťahov. Musia si dohodnúť jasné a spravodlivé podmienky pre seba a následne trvať na ich plnení. Proces verejného obstarávania ťažbovej činnosti bude spustený začiatkom budúceho roka, informujeme o ňom v dostatočnom predstihu, generálny riaditeľ rokuje so zástupcami dodávateľov. Je tu stále dostatočný časový priestor, aby sa naši dodávatelia pripravili, aby sa združili, aby sa zapojili do verejného obstarávania a využili príležitosť zmeniť veci pre seba k lepšiemu.

Ďakujem za rozhovor
Marián Nosál

Na symbolickom lesníckom cintoríne pribudlo ďalších 13 mien obetí práce v lese

Pietneho aktu sa zúčastnila aj vnučka lesníka Šteffela z Kysliniek, ktorého pred 100 rokmi pod Poľanou zastrelil pytlíak

Práca v lesníctve je namáhavá a nebezpečná. Napriek prísny bezpečnostným predpisom a kontrolám dodržiavania bezpečnosti práce pribúdajú každoročne smrteľné úrazy lesníkov aj drevorubačov. Pamiatku tých, ktorí prišli v službe lesu o život, si v piatok 27. októbra uctili predstavitelia lesníckych kruhov na Slovensku na Symbolickom lesníckom cintoríne vo Vydrowskej doline pri Čiernom Balogu. Presne o 10:35 sa tu rozozvučal zvon, zazneli lesnice a ku skalnému bralu s nápisom „Večne im spievajú lesy“ vystúpili lesníci, odborári, predstavitelia štátnej správy a samosprávy, ale aj rodiny zosnulých.

„Stretli sme sa, aby sme si uctili pamiatku tých, ktorí venovali horám to najcennejšie čo mali, vlastný život. Pietne stretnutie však nie je vyhradené iba spomienkam. Je aj pripomenutím rizík, ktoré práca v lese prináša. Ani na malú chvíľku nesmieme zabúdať na bezpečnosť a tomu sme povinní dôsledne prispôbiť prácu všetkých, ktorí plánujú, riadia a kontrolujú lesnú výrobu,“ povedal Marian Staník, generálny riaditeľ štátneho podniku Lesy Slovenskej republiky. V tomto roku pribudlo 13 tabuliek a spolu už Symbolický lesnícky cintorín pripomína 368 obetí lesov.

Nie sú to však všetko najnovšie prípady, a ani zďaleka tu nie sú mená všetkých obetí našich lesov. Štátny podnik pridáva na toto pietne miesto iba tabuľky s menami ľudí, o ktorých úmrtí vie a pozostalí s tým súhlasia. Spomedzi nových mien na cintoríne je ešte v živej pamäti tragické úmrtie pracovníka podniku LESY Slovenskej republiky, ktorý v lete zomrel pri ťažbe dreva v blízkosti obce Michalová. Naopak, najstarším prípadom

smrť lesníka Karla Šteffela z Kysliniek, ktorého pred 100 rokmi pod Poľanou zastrelil pytlíak. A práve vnučka tohto lesníka Anna Ludvíková sa osobne prišla so svojím predkom rozlúčiť.

Po osude svojho deda Šteffela začala pred niekoľkými rokmi pátrať v horárni na Kyslinkách. „Náš dedeček, my ho tak voláme, bol zastrelený jedným pytlíakom. Ostalo tam šesť detí a jedným z tých detí bola moja mama. No a s babičkou sme potom žili v spoločnej domácnosti, až kým nezomrela. Som veľmi rada, že som sa mohla tejto spomienky zúčastniť,“ povedala pani Ludvíková, ktorá sa už pre svoj vek a choroby nezaobíde bez invalidného vozíka.

Takéto úmrtia sú však v poslednom čase iba ojedinelé. Najviac tragických nešťastí sa stáva pri ťažbe dreva. Generálny riaditeľ zdôraznil, že sa vedenie podniku usiluje zvýšiť platby za ťažbu dreva, čím by sa vytvorili lepšie podmienky na prácu drevorubačov a znížil by sa tlak na ich výkony. „Mali by viac času na zhodnotenie rizika, ktoré súvisí s lesnou prácou,“ dodal Staník.

Nový obchodný riaditeľ

„Žiť znamená meniť sa. A dostať sa na takú úroveň dokonalosti, ktorú ešte nikto nedosiahol, znamená prejsť mnohými a častými zmenami.“

Každá zmena je cestou k niečomu novému – lepšiemu, trvácemu. V duchu vyššie uvedeného citátu bol k 31. 10. 2017 odvolaný z funkcie obchodného riaditeľa Ing. Július Papán a dňom 1. 11. 2017 vymenovaný do funkcie obchodného riaditeľa štátneho podniku LESY Slovenskej republiky Ing. Tomáš Klouček, PhD.

Nový riaditeľ obchodného úseku je lesníkom až do špičky kostí. Pri svojom mladom veku (36) má 15-ročnú prax v lesnom hospodárstve. Tomáš Klouček študoval na Strednej lesníckej škole v Prešove, je absolventom Lesníckej fakulty Mendelovej univerzity v Brne, kde získal titul inžiniera. Doktorandské štúdium so zameraním na pestovanie lesa absolvoval na Lesníckej fakulte Českej zemélskej univerzity v Prahe. Rovnako úspešne získal licenciu Odborného lesného hospodára Českej republiky, licenciu na lesnícky reprodukčný materiál SR, a absolvoval aj mnohé kurzy a školenia, ktoré mu napomáhajú lepšie vykonávať prácu v lesníckej oblasti. Bezprostredne po škole pôsobil ako lesník, neskôr ako vedúci lesného obvodu, ale aj ako riaditeľ v Obecných lesoch Smolníckej Hute či Lesprodukte. Do pozície obchodného riaditeľa prišiel z miesta konateľa spoločnosti TERRAWILD, zaoberajúcou sa lesníctvom a poľovníctvom, environmentálnym manažérstvom a auditom.

Želáme Vám, pán riaditeľ, veľa šťastia pri zdolávaní nových výziev a pracovných povinností.

-mn-

Absolvent TÚ Zvolen má dvere otvorené v celej Európe

Technická univerzita vo Zvolene si v septembri pripomenula tri významné výročia, ktoré sme vám priblížili v minulom čísle Lesníka. O vysokoškolskom vzdelávaní vo Zvolene, plánoch do budúcnosti a možnostiach uplatnenia absolventov sme sa rozprávali s rektorom TU Zvolen Rudolfom Kropilom.

Vážený pán rektor, o histórii Technickej univerzity toho bolo popísané dosť, pozrieme sa na súčasnosť vysokého školstva vo Zvolene z Vášho pohľadu. Kedy ste mali zhodnotiť poslednú dekádu, čo sa podľa Vás podarilo a kde má, naopak, TU Zvolen rezervy?

Mierne by som protestoval. Všeobecne si málokto uvedomuje, že predchodkyňa a predchodca Technickej univerzity vo Zvolene, teda Banická akadémia a Lesnícky ústav z Banskej Štiavnice, patria k najstarším vysokoškolským vzdelávacím inštitúciám svojho druhu na svete. No a TUZVO je ich nástupnícka inštitúcia.

Ale poďme k aktuálnym skutočnostiam. Za posledných 10 rokov prešla TUZVO výraznými zmenami, aby sa približovala svojej vízii, stať sa medzinárodne uznávanou vzdelávacou a výskumnou inštitúciou. Invovali sme študijné programy, aby boli pre uchádzačov atraktívnejšie a viac zodpovedali praxi. Naše vedecké výstupy sú niekoľkonásobne vyššie ako pred desiatimi rokmi. Veľa sme investovali, aby prostredie pre študentov a zamestnancov bolo atraktívnejšie a podporovalo kreativitu. Myslím si, že dnes má TUZVO jeden z najkrajších univerzitných kampusov na Slovensku. A to napriek tomu, že boli aj krátke obdobia, keď vedenia univerzity zápasili s nedostatkom finančných prostriedkov. Naše vysoké školstvo je aj oproti našim susedom smerom na západ výrazne podfinancované a vysoké školy musia niekedy prijímať aj nepopulárne opatrenia. No a vo Zvolene sme za ostatných päť rokov hospodárili mimoriadne efektívne, s najlepšimi výsledkami v prepočte na študenta alebo zamestnanca.

V súvislosti so školstvom sa v poslednom čase veľa hovorí o demografickej krivke. Aj TÚ Zvolen sa musí vyrovnávať s poklesom počtu študentov. Bude mať tento trend vplyv na počet študijných odborov? Je možné zabezpečiť pri klesajúcom záujme študentov zachovanie odbornej kvality absolventov?

Demografická krivka, spoplatnenie externej formy štúdia, ale aj viac ako desaťpercentný podiel slovenských študentov v zahraničí, predovšetkým na českých vysokých školách, spôsobili aj na našej univerzite pokles počtu študentov. Určite to neovplyvní počet ponúkaných študijných programov

smerom nadol. Skôr sa študijné programy môžu v budúcnosti diverzifikovať. To avšak paradoxne môže prispieť skôr k vyššej kvalite vzdelávania, lebo sa naši učitelia môžu viac venovať svojim študentom. Na druhej strane je prevádzkovanie študijných programov s veľmi malým počtom študentov ekonomicky neefektívne. Budeme hľadať cestu, aby sme poskytovali kvalitné vzdelávanie vo všetkých študijných programoch na našej univerzite pri zachovaní nevyhnutnej a zvonku danej podmienky ekonomickej racionality.

Akademická rankingová a ratingová agentúra (ARRA) v ostatnom hodnotení potvrdila prvenstvo Lesníckej fakulty TU Zvolen v hodnotení kvality medzi fakultami zameranými na poľnohospodárske vedy napriek tomu, že atraktivita štúdia je podľa tohto hodnotenia oproti ostatným školám v skupine výrazne nižšia. Fakulta zabodovala najmä vo vede a výskume, grantoch a vzdelávaní. Aké sú možnosti zatriktívniť štúdium lesníctva pre mladých?

Urobiť perfektný marketing pre univerzitu v menej ako 50-tisícovom meste nie je jednoduché, ak si predstavíme záujem mladých ľudí využívať všetky spoločenské, kultúrne a športové aktivity vo veľkých mestách ako Bratislava alebo Košice, nehovoriac o Viedni alebo Prahe. Naša univerzita a zvlášť

Lesnícka fakulta urobili v poslednom období veľmi veľa na zlepšenie atraktivity štúdia na fakulte. Ako príklady môžeme menovať optimalizáciu pedagogického procesu, zvýraznenie a posilnenie mimoškolských aktivít v krúžkoch alebo posilnenie praktického vyučovania, či už spomínané prostredie kampusu. Na zlepšenie atraktivity štúdia je určite významná dohoda s generálnym riaditeľstvom LESY SR š.p., o zamestnaní našich najlepších absolventov na podniku. Napriek tomu je nutné povedať, že atraktivitu štúdia na lesníckych študijných programoch znižuje celkový pohľad na lesníctvo predovšetkým v mestách, ale aj nízke mzdové ohodnotenie práce lesníkov.

TU Zvolen sa v 90-tých rokoch rozrástla o dve nové fakulty, ktoré naplnili rastúce celospoločenské požiadavky na ekológiu a environmentalistiku. Vzhľadom na to, že spoločnosť je živý organizmus, ktorý prináša neustále zmeny a s tým súvisiace požiadavky na vzdelávanie, neuvažoval akademický senát o ďalších zmenách, prípadne o zriadení ďalších fakúlt?

Máme úvahy obdobného charakteru, ale vzhľadom na aktuálnu situáciu v demografickom vývoji a počte študentov sa budeme snažiť udržať fungujúce doterajšie štyri fakulty. Tradičné fakulty, lesnícka a drevárska, nezaznamenali taký výrazný pokles študentov, lebo proti tomu pôsobí ich celoslovenský záber. Naproti tomu majú naše menšie fakulty aj regionálny charakter. Študijné programy v ekológii, environmentalistike a environmentálnej technike nájdeme aj na iných univerzitách a boj o študenta je pomerne tvrdý. Našou prvoradou úlohou je stabilizácia existujúcich fakúlt.

Využijem túto príležitosť aj na propagáciu mojej alma mater. Čo ponúka TU Zvolen ako benefity pre svojich študentov. Narážam tým najmä na možnosti medzinárodnej spolupráce a výmenných pobytov v rámci programu ERASMUS.

Technická univerzita vo Zvolene je aktívnym účastníkom v európskom programe Erasmus, máme podpísané aj bilaterálne dohody s mnohými európskymi a svetovými univerzitami. Mobility učiteľov a študentov sú pre našu univerzitu prioritné vzhľadom na našu víziu byť medzinárodne uznávanou

vzdelávacou inštitúciou. Veď študijný pobyt na zahraničnej univerzite dáva našim študentom aj nesmiernu výhodu na trhu práce. Tešili by sme sa však väčšiemu záujmu zo strany našich študentov, aby sa podiel tých so zahraničnými skúsenosťami na našej univerzite zvýšil.

Aké sú možnosti uplatnenia absolventov TU Zvolene nielen na Slovensku, ale v rámci celej EÚ?

Absolvent Technickej univerzity vo Zvolene má dvere otvorené v celej Európe, lebo naša univerzita má v zahraničí svoj veľmi dobrý kredit. Existuje aj mnoho pozitívnych príkladov, že naši absolventi pracujú vo výskumných alebo praktických pozíciách v celej Európe. Radi sa vracajú, aby nám o tom referovali. Či by ich podiel mohol byť vyšší, je otázka, ktorá nesúvisí len s odbornou prípravou na našej univerzite, ale aj s jazykovými znalosťami a ochotou našich študentov vycestovať do zahraničia už počas štúdia. Na našej univerzite vieme poskytnúť pomoc pri výmenných pobytoch alebo v odbornej jazykovej príprave, ale ak študenti prídu s veľmi nízkymi jazykovými schopnosťami so stredných škôl, alebo im chýba odvaha vycestovať, nebude sa ich uplatnenie v zahraničí zlepšovať.

Napriek tomu, že TÚ Zvolene má štyri fakulty, Lesnícka fakulta má predsa len vzhľadom na svoju históriu výnimočné postavenie. Venujme sa teda bližšie štúdiu lesníctva a vzťahu TU Zvolene s lesníckymi spoločnosťami. Ako hodnotíte previazanosť štúdia lesníctva s vonkajším prostredím a ako hodnotíte vzťahy TU Zvolene s podnikom LESY SR? Existujú podľa Vás možnosti rozvinutia ďalšej spolupráce?

Spolupráca s lesníckou praxou je pre nás veľmi dôležitá. Dokumentuje to aj posledná odborná konferencia Adaptívne lesníctvo pre udržateľné obhospodarovanie lesov, ochranu prírody a rozvoj vidieka, ktorá sa uskutočnila nedávno na Lesníckej fakulte TU vo Zvolene a na ktorú sme získali veľmi pozitívne ohlasy. Prenos poznatkov zo vzdelávania a výskumu do praxe je však veľmi zložitý proces a neuskutočňuje sa lineárne. Vyžaduje viac úsilia v sieťovaní a interakcii rôznych partnerov veľmi zámerne s cieľom zlepšiť kvalitu absolventov pre prax, alebo preniesť výsledky výskumu do lesníckej prevádzky. LESY SR, š. p., je jeden z našich najvýznamnejších partnerov v tejto oblasti a komunikáciu s ním považujeme za obojstranne dobrú, ktorá by sa však výraznejšie mala pretaviť do spoločných edukačných a výskumných projektov.

TÚ Zvolene si v septembri pripomenula viacero výročí. To je však história. Aká bude budúcnosť tejto univerzity? Aké sú rozvojové plány TÚ na ďalšie obdobie?

V minulom roku sme schválili nový dlhodobý zámer Technickej univerzity vo Zvolene, ktorý obsahuje aj víziu do roku 2030. Dovoľte mi zacytovať: „Technická univerzita vo Zvolene bude v roku 2030 medzinárodne uznávanou, výskumne orientovanou univerzitou a bude patriť medzi slovenských lídrov vo svojom vedeckovýskumnom zameraní. Technická univerzita vo Zvolene bude v roku 2030 poskytovať moderné vzdelávanie, ako je systematické odovzdávanie vedomostí a spoločných kultúrnych a demokratických hodnôt v medzigeneračnom procese, ale aj upevňovanie ideí humanizmu, tolerancie, spolupráce a zodpovednosti k životu. Technická univerzita vo Zvolene v roku 2030 naplní koncepciu „zelenej univerzity“, poskytujúcej najmodernejšie vedecké poznatky na dôsledné dodržiavanie princípov trvalo udržateľného života. Vedenie a zamestnanci našej univerzity začali naplňovať tento zámer implementáciou konkrétnych opatrení už v tomto roku, ktoré by mali smerovať k naplneniu našej vízie.

Ďakujem za rozhovor
-vr-

WebGIS za štyri roky vyrástol, má už viac ako 1050 užívateľov

Viac ako 90 mapových služieb (vrstiev), prepojenie na ďalšie podnikové informačné systémy a 1050 aktívnych užívateľov. To je stručná charakteristika integrovaného informačného systému WebGIS, ktorý začal podnik LESY Slovenskej republiky budovať od roku 2013. Začiatky využívania centrálného geografického informačného systému spadajú ešte do roku 2007, rozvoj a využívanie predchodcu dnešného centralizovaného GIS však bol o rok neskôr zastavený.

V roku 2012 sa vtedajšie vedenie podniku rozhodovalo medzi zakúpením licencie Webového GIS od Národného lesníckeho centra a vytvorením vlastného GIS systému. Zvítal druhý variant. „Výhodou tohto riešenia je to, že podnik má všetky priestorové a atribútové dáta, vývoj či prevádzkovanie systému úplne pod kontrolou,“ hovorí Ivan Pôbiš z odboru OIKT generálneho riaditeľstva.

Systém sa stále vyvíja podľa potrieb užívateľov, čo však znamená rastúci počet často veľmi špecifických funkcií, ktoré využíva iba úzka skupina zamestnancov. Informatici preto pripravujú rozdelenie prístupových práv podľa jednotlivých skupín užívateľov. „Tým sa podarí celý systém zjednodušiť, zrýchliť a užívateľsky optimalizovať,“ prezradil plánované zmeny vo WebGISe vedúci OIKT Jozef Sámel.

Základom pomerne hladkého nábehu systému do prevádzky a jeho obľúbenosti je riešenie problémov v spolupráci s pracovníkmi lesníckej prevádzky a ich aktivita. Podnety na nové možnosti využívania WebGISu prichádzajú často z lesných správ alebo odštepných závodov. „Napríklad sa ozval jeden zo závodov, ktorý chcel mať prehľad o umiestnení poľovníckych zariadení, ako sú soliská, krmoviská a senníky. My

sme v spolupráci s NLC vytvorili unifikované značky pre jednotlivé zariadenia a závod si postupne doplnil údaje. Teraz využívanie tejto vrstvy ponúkame ostatným závodom,“ dodal Sámel.

Jedným z hlavných cieľov WebGISu bolo odstrániť ručné zaznačovanie zmien v obhospodarovaných porastoch do lesníckych máp. Získať informácie o porastoch bez osobnej kontroly máp nebolo v minulosti možné. Po spustení systému si už môže aktuálnu situáciu na vybranom území spravovanom štátnym podnikom LESY SR pozrieť ktokoľvek s príslušným oprávnením. Postupne sa WebGIS najmä prepojením na IS WebLES a IS Pozemkár rozrástol o funkcie, ktoré zrýchľujú činnosti a uľahčujú rozhodovanie kompetentných pracovníkov. Ďalšou funkcionalitou bude v krátkom čase zavedenie vrstvy s hranicami lesných obvodov, ktorá všeobecne doteraz chýbala.

„Voči WebGISu panovala zo začiatku určitá nedôvera. V súčasnosti už s ním pracujeme prakticky všetci. Je to jeden z najlepších projektov podniku v posledných rokoch. Nejde len o rýchlosť, ale aj o presnosť identifikácie napríklad porastov a kalamít,“ hovorí technik lesnej správy Staré Hory Michal Kováč. Po zmene PSL na jednotlivých lesných celkoch bude už zaznačovanie do systému jediným spôsobom vedenia grafickej evidencie. Problémom však môžu byť výpadky internetového pripojenia. Optimalizované však zatiaľ podľa Kováča nie je prepojenie WebGISu s WebLESom, ktoré využíva napríklad systém integrovanej ochrany lesa. „Problémy sú s rýchlosťou tejto aplikácie,“ upozorňuje.

WebGIS sa stále vyvíja, pripravujú sa ďalšie vylepšenia. Pribudne operácia priestorový prekryv, kde budú k dispozícii tri možnosti manipulácie s priestorovými informáciami: prienik, identifikácia a zjednotenie. Používateľ taktiež získa možnosť opätovného spustenia analýzy či uloženia výsledkov, ku ktorým dospel postupnosťou istých krokov v systéme. Uložiť bude možné aj samotný postup, čo uľahčí užívateľovi zopakovať analytickú operáciu, ale už napr. s novými priestorovými dátami. Doplnená bude možnosť aplikačných nastavení systému podľa potreby každého jedného používateľa a tiež pribudne možnosť viacstranovej tlače máp na špecifikovaný formát papiera. „Toto sú štyri najvýznamnejšie zmeny, ktoré už sú v štádiu testovania,“ spresnil Slavomír Šipina zo spoločnosti YMS, ktorá WebGIS pre LESY SR vyvíja. Prezentačnú zmien a noviniek, ktorú Šipina predstavil na stretnutí užívateľov geografického informačného systému, nájdete na internetovej stránke WebGISu v odkaze na novinky mapového portálu.

Implementácia mapového integračného plug-inu v praxi očami lesníka

V minulosti používal lesník (v podniku LESY Slovenskej republiky, š. p.) pri práci s priestorovými údajmi výhradne papierové mapy. V súčasnosti má k dispozícii komplexný geografický informačný systém o lese s množstvom pokročilých funkcionalít a mapových vrstiev. Ale čo ak v niektorých činnostiach lesníka hrá mapa „iba druhé husle“?

Nie je ťažké si predstaviť situáciu, keď v mapovom okne úplne postačí zamerať si niekoľko susediacich porastov na zvolenom podklade napr. obrysovej mapy, alebo konkrétne parcelu na podklade ortofotomapy. Vo WebGIS-e to znamená zapnúť si príslušné vrstvy a použiť atribútový filter. V prostredí mimo WebGIS-u spĺňa túto predstavu jednoduché mapové okno, vyvolané na požiadanie, ktoré nazývame integračný mapový plug-in, čiže akýsi zásuvný mapový modul v externom informačnom systéme, ktorý na základe jednoznačných identifikátorov žiadaných objektov tieto zameria tak, že užívateľ vidí požadovanú mapu bez nutnosti posunov a zmeny mierky mapy.

Bez prvotnej myšlienky to nejde

V roku 2013 pri budovaní novej generácie GIS-u prišiel projektový tím s potrebou poskytovania priestorových údajov nielen do aplikácie WebGIS, ale aj do ďalších lesníckych aplikácií, ako napr. do WebLES alebo KRPK (Kalkulácie, rozpočty, plánovanie a kontroling), ktorých úlohou je evidovať a spracovávať alfanumerické dáta. Prvotná myšlienka integrácie GIS-u s inými informačnými systémami formou výmeny informácií na úrovni objektov bola po realizácii niekoľkých stretnutí LESY SR s dodávateľskými spoločnosťami nahradená univerzálnejším riešením, ktoré vychádzalo viac z procesného hľadiska. Vznikla koncepcia integračného mapového zásuvného modulu (plug-in), ktorého jadro tvorí mapa. Boli definované základné procesy pre využitie mapového zásuvného modulu v tzv. „neGISových“ aplikáciách, ktoré pracovníci LESY SR používajú.

1. Zobrazenie mapovej kompozície a zameranie objektov v mape.
2. Interaktívny výber objektov z mapy.
3. Editácia objektov, a to tak, že geometria editovaného objektu je vždy uložená v „materskej databáze“.

Ako môže pomôcť plug-in lesníkovi?

Pri implementácii mapového plug-inu bol kladený dôraz na zachovanie prvotnej myšlienky: priniesť jednoduché mapové rozhranie do už zabehnutých informačných systémov v spoločnosti. Takto si už napr. pracovník výroby nemusí otvárať WebGIS, aby zistil priestorové vzťahy o porastoch alebo zakreslil ťažbové prvky. Rovnako ako si držbár nemusí najprv vyfiltrovať pozemok vo WebGIS-e, aby ho následne rozdelil, napr. v prípade delimitácie.

Plug-in pokrýva viacero scenárov vytvorených na základe zaužívaných pracovných procesov zamestnancov. V prvom rade ide o riešenie, ktoré je možné ako malé či väčšie mapové okno vložiť do akejkoľvek webovej alebo desktopovej aplikácie. Ďalej sa používa na otvorenie rôznych mapových kompozícií, ktoré v závislosti od procesu obsahujú požadovanú podkladovú mapu (porastová, obrysová, ortofoto) a tiež doplnkové mapové vrstvy (parcely, JPRL), nad ktorými je možné získať v mape podrobnejšie popisné informácie. Každá mapová kompozícia poskytuje možnosti orientácie v priestore pomocou meraní vzdialeností a výmer pre ľubovoľne zakreslené geometrie.

Ďalšie základné funkcie tvoria zameranie objektu z GIS-u alebo zameranie ľubovoľnej geometrie dodanej z externého systému, ako aj možnosť úpravy výberu objektov, napr. v prípade prípravy ťažbovej karty a s tým súvisiaceho zoznamu porastov, upresneného na základe priestorových vzťahov identifikovaných z mapy.

V rámci pokročilých funkcií bola identifikovaná hlavne potreba editácie geometrie, či už z pohľadu zakreslenia, napr. približovacích trás v pláne ťažby alebo preberania geometrie pozemku z vrstvy katastra nehnuteľností, prípadne rozdeľovania a zlučovania geometrií pozemkov.

Praktické využitie mapového plug-inu je pre lesníka realitou

S prechodom aplikácie Pozemkár na webovú technológiu sprístupnil implementačný tím pripravený a plne funkčný mapový plug-in v novej verzii webPozemkár. Procesy, ktoré plug-in pokrýva v každodennej činnosti držbára, je hneď niekoľko:

- a. Prináša mapu do tabuľkovej aplikácie bez potreby práce vo WebGIS-e.
- b. Poskytuje používateľovi niekoľko zautomatizovaných operácií, ako napr. zapnutie príslušných vrstiev pre daný úkon (ortofoto, KN, porasty), zameranie mapy priamo na záujmové územie podľa vybranej vety z evidencie pozemkov.
- c. Zameranie pozemku v mape na podklade ortofotomapy a údajov KN.
- d. Zameranie pozemku v mape na podklade porastovej mapy.
- e. Poskytuje nástroje na zakreslenie a editáciu geometrie pozemku priamo v prostredí webPozemkár.
- f. Zjednodušuje vytvorenie nového pozemku prebratím jeho geometrie z inej mapovej vrstvy (parcela C, JPRL), bez náročného zakreslenia jednotlivých lomových bodov hranice pozemku.
- e. Umožňuje rozdeliť geometriu pozemku na viac menších pozemkov.
- f. Umožňuje zlúčiť dva a viac pozemkov do jedného pozemku nielen funkciami webPozemkára na tabuľkovej úrovni, ale aj na úrovni samotnej geometrie.

Taktiež aplikácia WebLES prišla nedávno v projekte Integrovannej ochrany lesa s vylepšeniami, ktoré využívajú prácu s mapou, čiže prácu s mapovým plug-inom. V rámci evidencie odchytovej ide hlavne o možnosť zakreslenia existujúcich odchytovej zariadení a úpravu ich polohy v mape.

A čo ďalej?

Mapový zásuvný modul sa osvedčil ako prínosné riešenie pre prácu s mapou na rôznych úrovniach pracovnej činnosti lesníkov. Riešenie má však naďalej široký potenciál. Jeho ďalší rozvoj, ako aj implementácia v ďalších systémoch LESY SR, š. p., môže priniesť skvalitnenie a uľahčenie práce. Využitie mapového plug-inu je tiež navrhované v procese plánovania ťažby v KRPK a veľký potenciál má aj jeho nasadenie v ekonomickom informačnom systéme, napr. pri identifikácii HIM.

Slavo Sipina YMS

V Žarnovici odhalili pamätník profesorovi Kriškovi

Lesníci zo štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, odštepny závod Žarnovica, si odhalením pamätnej tabule pripomenuli svojho významného predchodcu, profesora Ing. Samuela Krišku. Tento bývalý riaditeľ Štátnych lesov a majetkov v Žarnovici (1921 – 1934) bol zástancom jemnejších pestovných metód s dôrazom na prirodzenú obnovu a pestovanie rôznovekých, druhovo rozmanitých porastov. Zaslúžil sa aj o vznik prvej samostatnej slovenskej lesníckej školy – Vysoká škola poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Košiciach (1945 – 1952), kde bol krátky čas aj rektorom a tiež dekanom lesníckeho odboru.

Samuel Kriška bol vo svojej dobe rešpektovanou autoritou. Dôrazne sa postavil proti exploatačným ťažbám na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi a vystúpil aj proti požiadavkám agrárnej strany na devastačné pasenie dobytku v lese. Bol tiež autorom viacerých vysokoškolských učebníc a ako prvému mu bola udelená pamätná medaila za zásluhu VŠLD vo Zvolene (1966). Stal sa nositeľom zlatého diplomu Lesníckej a drevárskej univerzity v Šoproni (1966).

Prezentácia historickej knihy Františka Kubíka „Popis Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Žarnovici so zvláštnym zreteľom na jeho lesy a Sprievodca vychádzky Ústrednej jednoty Československého lesníctva do lesov štátnej správy Piarg dňa 8. augusta 1926.“

S pôsobením Samuela Krišku v Žarnovici úzko súvisí vznik knihy lesmajstra Františka Kubíka „Popis Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Žarnovici...“, ktorú vo štvrtok 19. októbra predstavili zamestnancom OZ Žarnovica, ale aj zástupcom štátnej správy a regionálnej samosprávy pracovníci Lesníckeho a drevárskeho múzea Zvolen. Kolegovia z LDM Zvolen túto knihu objavili v pozostalosti po Karolovi Šimanovi, dlhoročnom riaditeľovi štátnych lesov v medzivojnovom období, v Národnom zemědělském muzeu v Prahe. Publikácia je veľmi precízne pripraveným a historicky cenným dokumentom, ktorý umožní urobiť si presnejší obraz o obhospodarovaní štátnych lesov v okolí Žarnovice pred 90 rokov.

Po vzniku Československa v roku 1918 vytvorili lesníci organizáciu, ktorá mala brániť záujmy lesníctva, starať sa o jeho rozvoj a sociálne zabezpečenie. Tak vznikla Ústredná jednota lesníkov. Členovia jednoty sa schádzali na valných zjazdoch, v rámci ktorých navštevovali lesné oblasti v republike a v rámci nich prichádzali aj na Slovensko. Prvý takýto zájazd jednoty sa uskutočnil v r. 1920 do Vysokých Tatier, druhý „ukázal rozľahlé veľkolepé hvozdy Nízkych Tatier a stredného Slovenska“ a tretí zájazd čl. lesníkov smeroval v rámci XV. valného zjazdu do Banskej Štiavnice v dňoch 6. – 9. augusta 1926. O chystanom stretnutí podrobne informoval časopis jednoty Československý les a každý zo zúčastnených dostal podrobný

popis miesta stretnutia, ktorý je vlastne prvou časťou knihy.

Čitateľ sa okrem iného dozvedel, že Riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov v Žarnovici tvorili po prevzatí maďarských štátnych lesov do československej štátnej správy na základe Trianonskej mierovej zmluvy tieto lesné správy: Brod, Hliník, Jalná, Kremnica, Piarg, Banská Štiavnica a Voznica. V priebehu nasledujúcich rokov bol k Žarnovici pričlenený veľkostatok Topoľčianky ako bývalý majetok panovníckej rodiny, Pálffyovcami založené nadačné majetky v Častej a Pezinku, habsburgovský víglašský veľkostatok, polesie Rajka-Šamorín, cirkevný veľkostatok Gúta-Keszegfalva a coburgovský veľkostatok Sv. Antol. V čase vzniku popisu malo riaditeľstvo výmeru 91.206 ha, z toho lesy boli na takmer 75 tisíc ha (74.732 ha).

Druhá časť knihy obsahuje 94 fotografií zo samotného stretnutia, z porastov, ktoré lesníci navštívili, ale aj z iných lokalít, ktoré vtedy patrili pod správu Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Žarnovici. Historicky cenné, a z dnešného pohľadu stále zaujímavé, sú napríklad fotografie 200-ročných dubových porastov v Dolných Hámroch, následky veternej smršte z 3. augusta 1925 na správe štátnych lesov Brod, dobové fotografie zámku Topoľčianky, zámku Víglaš a rad ďalších fotografií s veľmi cennou výpovednou hodnotou.

-vr- Tatiana Figurová, LDM

Lesná pedagogika nepozná hranice ani nočný pokoj

Pojem lesná pedagogika čím ďalej tým viac rezonuje v rôznych oblastiach spoločenského života európskych krajín, čo bolo prezentované aj na Európskom kongrese lesnej pedagogiky. Už v poradí dvanásť ročník tohto podujatia sa konal v Českej republike na Vysočine. Program bol prehustený workshopmi a prezentáciami až do takej miery, že často bolo dosť problematické nájsť si priestor na osobné rozhovory a výmenu skúseností.

Počas troch dní (3. - 6. októbra) nielen cez deň, ale aj v noci (presnejšie do 23. hodiny) sa skupinky lesných pedagógov pohybovali v okolí miestneho „kongresového centra“ a zbierali na vlastnej koži skúsenosti, zažívali rôzne pocity a emócie, ktoré si odnášajú deti z lesných vychádzok a aktivít v lese. Čo všetko sme si mohli vyskúšať, vám aspoň takto prinášame v popisoch jednotlivých aktivít...

Lesnícky fotoaparát

Táto terénna hra je určená pre dvojice. Deti sa postavia do zástupu, pričom druhé v poradí vyloží ruky na plecía svojho spolužiaka. Prvé dieťa plní funkciu fotoaparátu, druhé lesníka (fotografa).

Lesník chodí s fotoaparátom po lese, a keď nájde niečo, čo by potreboval vo svojom lese zaznamenať, použije fotoaparát. „Fotoaparát“ má pri prechode lesom zatvorené oči. Pre výber presného rozmedzia snímky fotograf smeruje ruky fotoaparátu tak, aby mohol fotograf zachytiť požadovaný záber. Následne fotograf zloží krytku z fotoaparátu („fotoaparát“ otvorí oči) a po 30 sekundách zameriavania urobí snímku. Takto v teréne lesník-fotograf urobí 2-3 snímky. Potom deti si úlohy vymenia.

Úlohou každého žiaka je v teréne na pripravený papier nakresliť jednu zo zaznamenaných snímok.

Zberač šišíek

Táto terénna hra je určená pre skupiny detí. Skupina sa rozdelí na dve časti. Prvá časť (kontrolóri) má za úlohu sledovať rozmiestnenie šišíek na stromoch a neskôr kontrolovať zberačov pri zbere. Kontrola rozmiestnenia

šišíek prebieha nasledovne. Kontrolór sa chytí vybraného stromu aktívnou rukou. Druhou rukou odhodí šišíku čo najďalej od stromu a následne sa presunie k zahodenej šišíke tak, aby sa tá nachádzala medzi špičkami jeho topánok. Keď sú šišíky takto rozmiestnené v teréne, prichádza na rad druhá skupina (zberači semena). Tí majú za úlohu vytvoriť reťaz a zozbierať čo najviac šišíek. Prvý článok reťaze sa drží povrazu umiestneného na strome a posledný člen je zberačom. Po odobratí šišíky kontrolórovi sa ten zhostuje svojej funkcie a kontroluje, aby sa reťaz zberačov pri zbere neprerušila.

Lesník (ako moderátor hry) umiestni jednu šišíku do takej vzdialenosti, aby ju zberači nemohli dosiahnuť, a tým vysvetľuje deťom, že ani v teréne nie sú všetky šišíky zo semenných stromov pozbierané.

Lesnícke divadlo

Skupinová aktivita, ktorú je možné vytvoriť v interiéri alebo aj v exteriéri. Pred samotnou tvorbou divadla sa deťom vysvetlí časť lesníckej problematiky (pestovanie stromčekov v lesných škôlkach – od zberu semena pre vypestovanie sadeníc a ich výsadbu v teréne až po pestovanie lesa a výchovu porastu – výber stromov...). Deti dostanú priestor na to, aby si k danej téme vytvorili príbeh, do ktorého musia ako jednu z postáv stvárniť lesníka, a nesmú zabúdať, že okrem ľudí a stromov sa v lese vyskytujú aj rôzne zvieratá. Potom podľa vymysleného príbehu vytvoria masky pre jednotlivé postavy svojho príbehu, text a samozrejme kulisy z prírodného materiálu v exteriéri za použitia prinesených pomôcok a materiálov, ktoré zabezpečí lesný pedagóg. Takto sa dá overiť, či deti pochopili prezentovanú problematiku, a postaviť na tom ďalšiu diskusiu.

-as-
(pokračovanie nabudúce)

Lesníckym chodníkom Jozefa Dekreta Matejovie 2017

Štvrtý ročník spoločného lesnícko-turistického prechodu Lesníckym chodníkom Jozefa Dekreta Matejovie sa uskutočnil v sobotu 21. októbra 2017 v Haluziciach pri Trenčíne. Nevypočítateľná príroda opäť raz ukázala svoju moc a jesennú krásu Bošáckej doliny skryla do hmly a jemného dažďa.

Podujatie sa konalo na pôde trenčianskeho odštepného závodu. Zodpovedná príprava zahŕňala niekoľko návštev daného regiónu, pracovné stretnutia s lesníkmi a zástupcami regionálnej rady KST, sedenia nad mapami a podrobné naplánovanie a rozdelenie úloh. Cieľ bol jasný: ukázať návštevníkom unikátnu Haluzickú tiesňavu, ktorá je významným lesníckym miestom, a prepojiť lesnícky náučný chodník s turistickou trasou, ktorá by najlepšie predstavila navštívený región. Ako koordinátorov a garantov podujatia nás teší skutočnosť, že príprava akcie nie je len vecou lesníkov a turistov, ale v každom regióne, ktorý sme doteraz navštívili, sa k spolupráci pridali aj miestne samosprávy a predovšetkým aktívne domáce osobnosti. Je vždy príjemným spštením, keď do prípravy akcie prispievajú domáci obyvatelia svojím podielom. Ponúknu to, na čo sú hrdí, čo je pre nich vzácne a dôležité. Je to pridaná hodnota každej akcie, ktorá sa takto stáva niečím naozaj výnimočným. Bolo tomu tak aj v tomto prípade.

Začiatok patril významnému lesníckemu miestu Haluzická tiesňava. Čas začiatku, ktorým mala byť deviata hodina, sa mierne posunul, nakoľko sme chceli počkať na turistov z Oravy, ktorí trocha meškali a do Haluzíc sa vybrali v úctyhodnom počte – šesťdesiat. Na štarte sa napokon zišlo vyše 250 turistov, ktorých neodradilo ani nie práve ideálne počasie. Zišli sa tu turisti z celého Slovenska. Z najďalej prišli manželia zo Svidníka, zahraničie zastúpili turisti z Moravy, organizovane prišli turistické kluby z Trenčína, Prievidze, Lieskovca a Oravy. Množstvo peších prišlo individuálne z blízkeho i vzdialeného okolia.

Úvod patril domácemu hostiteľovi, výrobo-technickému vedúcemu odštepného závodu Trenčín Stanislavovi Paučinovi. Milé a povzbudivé slová zazneli v úvode aj z úst predsedu Klubu slovenských turistov Petra Dragúňa, ktorý spomenul nielen Dekretov prínos slovenským lesom, ale vyzdvihol aj aktuálnu prácu lesníkov štátneho podniku a doterajšiu i plánovanú spoluprácu. O tiesňave turistom porozprávala lesnícka sprievodkyňa z OZ Trenčín Eva Bošková.

Prechod viedol lesníckym náučným chodníkom, najprv okolo impozantnej zrúcaniny románskeho kostolíka z trinásteho storočia (najfotografovanejšie miesto prechodu), potom tiesňavou, kde lesníci prezieravo zaistili

bezpečnosť prechodu vysypaním drevenej štiepky. Nasledoval pochod za stromami roka. Prvým bola Zicháčkova oskoruša, teda jarabina oskorušová (*Sorbus domestica*) familiárne pomenovaná podľa jej majiteľa a strážcu. Oskoruša je vzácna drevina s výskytom typickým pre tento región. Tá Zicháčkova je ozajstným prírodným klenotom. Rastie v katastrálnom území obce Bošáca, časť Zabudišová. Jej vek prevyšuje 350 rokov, obvod kmeňa meria 4,4 m, výška je 20 m a priemer koruny 25 m. V roku 2011 obsadila 3. miesto v prestížnej ankete Strom roka.

Mrzí nás, že nie všetkým turistom sa podarilo navštíviť tradičnú sušiareň ovocia. Zapríčinila to zrejme veľká hmla, ale aj nepozornosť pri sledovaní vyznačenej trasy. Turistom sa ochotne venoval sám majiteľ, pán Maruška, ktorý pre toto podujatie nasušil ovocie vlastnoručne očistené a prípravné výrobo-technickým vedúcim z Trenčína Stanislavom Paučinom. Ďakujeme. Exkurzia spojená s ochutnávkou potešila. Nefunkčnú sušiareň opravili v roku 2015 miestni nadšenci v spolupráci s viacerými občianskymi združeniami mikroregiónu Bošáčka a dnes je živou ukážkou toho, ako v minulosti vyzeralo tradičné spracovanie ovocia.

Hruška ružová (Ružovka) sa nám ukázala v takmer zimnom habite bez jediného lístočka. Je typickou starou miestnou odrodou, ktorá údajne rastie len v tomto regióne. V roku 2015 získala titul Strom roka ako víťaz Slovenského národného kola a v roku 2016 obsadila tretie miesto v celosvetovom hlasovaní Európsky strom roka, kde obstála v konkurencii pätnástich výnimočných

stromov celého kontinentu. Jej vek sa odhaduje na 200 rokov.

Bolo veľa takých, ktorí sa v tejto časti etapy uspokojili s videným a nechali sa odvieť do základného tábora v Haluziciach. Bolo to vcelku pochopiteľné, lebo hmla a chlad naozaj kazili náladu a celkový dojem z výletu. No tí, ktorých nepriazeň počasia neodradila a vyšli na plánovaný vrchol – kopec Roháčová (669 m n. m.) boli odmenení v podobe pekných výhľadov posvätených zubatým jesenným slnkom.

Oficiálny záver podujatia sa konal opäť v Haluziciach. Všetkým účastníkom sa ušiel výborný divinový guláš, pamätný list a na pamiatku malý darček. Odznali aj slová poďakovania a tie by sme radi zopakovali. Veľká vďaka patrí odštepnému závodu Trenčín, riaditeľovi Róbertovi Kišovi, výrobo-technickému vedúcemu Stanislavovi Paučinovi, sprievodcom na ceste z radov lesníkov Eve Boškovej, Adrianovi Dedíkovi, Tomášovi Šestákovi a celej Lesnej správe Nové Mesto nad Váhom pod vedením Ivana Juríka. Vďaka patrí aj predsedovi regionálnej rady KST Trenčín Igorovi Salvianymu, starostovi obce Haluzice Milošovi Madilovi, majiteľom sušiarne ovocia Maruškovcom a bratom Sruhárovcom, ktorí sa úlohy hostiteľov a sprievodcov zhostili naozaj vyčerpávajúco.

Na záver si dovoľíme doplniť informáciu, že okrúhly piaty ročník sa bude konať na budúci rok opäť tretiu októbrovú sobotu v rodisku J. D. Matejovie v Čiernom Balogu.

Miriám Turayová
Lesnícke a drevárske múzeum

Dary Lasu s účasťou š. p. LESY SR

Dolnosliezská oblasť Lwowecka a Lasy Panstwowe - Nadleśnictwo Lwówek Śląski - zorganizovali 30. 9. 2017 už IX. ročník podujatia Dary Lasu. Podľa nás, zástupcov Lesov SR, š. p., z OZ Čierny Balog, ktorí sme sa podujatia zúčastnili už po štvrtýkrát, veľmi úspešne. Námestie mesta Lwówek Śląski, jeho dve ulice, sa na chvíľu stali „Dňom stromu“, ako ho my poznáme z Lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline.

Mesto, ktorému boli udelené mestské práva v roku 1217 a ktoré sa môže pochváliť aj najstarším pivovarom v Poľsku – r. 1209, vytvorilo vo svojom stredovekom centre zaujímavý priestor pre príchod kuska lesa medzi mestské múry. Jedna ulica bola preplnená lesnými mechanizmami predvádzajúcimi ukážky práce v lese, ako boli harvester, vyvážacia súprava, štiepkovač, traktor s pripnutým adaptérom určeným na mulčovanie nekosených plôch. Ozdobou však bola Praga V3S, vybavená na odvoz dlhého dreva a na radosť detí aj osamotený koník s kompletným strojom a balíkom sena pri nohách. Po druhej strane najkrajšej stavby mesta – radnice z roku 1479 – na susednej ulici boli postavené stany nadleśnictw Krajského riaditeľstva štátnych lesov vo Wroclawi.

Z 33 jednotlivých nadleśnictw, ktoré sú počtom zamestnancov, rozlohou obhospodarovaneho územia a výškou ťažieb niečo medzi našimi lesnými správami a odštepými závodmi, sa prezentovali asi dve desiatky. Všetci dobre vybavení pomockami, propagačnými materiálmi i odmenami pre deti.

Festival, ako ho nazývali poľskí lesníci, sa začal o 11. hod. a skončil sa až večer o 18. hod. Veľa pracovali s obrázkami zvierat, rastlín, drevín namaľovaných na dreve, so skladaciami z rôznych materiálov, najčastejšie z dreva alebo papiera, mali debničky a v nich pieskoviská, do ktorých vtlačali stopy lesnej zveri. Doniesli šišky, listy a iné prírodniny,

tvorili obrázky alebo celé prírodné zákutia a scenérie lesa. Ukazovali prácu s ručným náradím, rezali drevo, udieľali štítky na odrezané drevené kotúčiky, merali dĺžky, hrúbky, určovali druhy húb, ráno prinesených z lesa. To všetko si deti, ale aj ochotní záujemcovia starších okoloidúcich robili a skúšali pod ich vedením aj sami. Plnili úlohy geocachingu, pozorovali kliešťa pod mikroskopom, zoznamovali sa s lykožrútom, ktorého škody poznamenali aj poľské lesy. Vyplňali jednoduché pracovné listy a farbili omaľovánky.

Na festivale sme mali aj my, LESY SR, š. p., spolu s maďarskými lesníkmi z Egru, svoj stánok. Priatelia z Maďarska si priniesli veľkorozmerné puzzle 3 x 2 m s obrázkom lesa

a celú výbavu pre hmatovú poznávačku. My sme doniesli medvedíka, ktorý potreboval nakŕmiť, šišky z borovice boli výborné a nie jedna skončila v sieťke za jeho obrovskými ústami. Pre úspešných triafačov boli pripravené papierové klobúky s nápisom LESY SR, ktoré si však museli ešte na mieru sami upraviť. Našlo sa aj dosť takých, ktorí si urobili u nás kartičku z nalepenými štyrmi druhmi semienok a odniesli si ju domov. Aj propagačné materiály štátneho podniku LESY SR a Lesníckeho skanzenu v Čiernom Balogu sa do večera pomíňali.

Na námestí na pódium prebiehal kultúrny program, rôzne súťaže, napríklad pre silákov v prenášaní polien, vyrezávanie sóch s motorovou pílou a v jednej chvíli popred nás prešiel aj cyklistický peletón. Veľké poďakovanie patrí lesníkom a lesníčkam z Nadleśnictwa Lwówek Śląski, hlavne pani Aline Sudol-Kornalewicz – nadleśničke, Terese Gregorynskej – sekretárke a Anne Janakowskej – ochrana prírody, edukácia, a to za pozvanie a za úspešne zvládnutý festival Dary Lasu.

Michał Kofira
vedúci LSK., OZ Čierny Balog

Stretnutie maďarských lesníčok

Jubilejný 20. ročník stretnutia maďarských lesníčok bol v tomto roku tak trochu medzinárodný, keďže sa uskutočnil aj s účasťou podniku LESY SR. Stretnutie, na ktoré nás pozval partnerský podnik Ipolyerdő Zrt., sa konalo v regióne, ktorý obhospodaruje Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt. na západe Maďarska, v tesnej blízkosti rakúskych štátnych hraníc v mestách Kapuvár a Fertőd pri Neziderskom jazere. O tom, že stretnutiu prikladajú v Maďarsku veľkú vážnosť, svedčí okrem iného aj účasť najvyšších predstaviteľov maďarského lesníctva. Účastníčky stretnutia v budove školy v prírode v Göbösmajor privítali štátny tajomník pre lesníctvo Bitay Márton Örs, podpredseda národnej lesníckej spoločnosti Kis László, generálny riaditeľ Kisalföldi

Erdőgazdaság Zrt. Orbán Tibor a za usporiadateľov Kóródi Sándor.

Maďarskí hostitelia sa pochválili zrekonštruovanými objektmi vo svojej správe. Okrem školy v prírode sa v tejto lokalite

zaoberajú aj chovom jazdeckých a ťažných koní, prenajímaním objektov na rekreačné účely a obhospodarujú aj menší rybník na lov rýb. Poloha strediska vzdialená približne desať kilometrov od rakúskej hranice umožňuje využívanie jazdeckej školy, rybolovu a iných aktivít okrem obyvateľov z blízkych miest na maďarskom území aj obyvateľmi z rakúskeho územia.

Po absolvovaní celého stretnutia môžeme skonštatovať, že napriek štátnym hraniciam nás ženy – lesníčky spájajú podobné radosti, ale aj starosti a problémy, a rovnako aj oddanosť a láska k lesu.

Nikoleta Nozdrovická
odbor fondov EÚ

Neriadená strela

Bol členom československého reprezentačného družstva v Dukelských pretekoch, stal sa viacnásobným majstrom republiky a aj po šesťdesiatke aktívne športuje. V súčasnosti je bezpochyby najväčším odborníkom na využívanie fondov EÚ v podniku LESY SR a od roku 2007 už pod jeho vedením podnik zrealizoval viac ako 150 projektov s celkovou úhradou takmer 70 miliónov eur. V tomto čísle časopisu vám prinášame rozhovor s vedúcim odborom fondov EÚ Jozefom Zatlukalom.

Ľudia ťa poznajú ako zanieteneho lesníka, manažéra, ktorý si po riešenie problémov nikdy nechodí veľmi ďaleko. Málokto však vie o tvojej športovej kariére. Ako si sa dostal k športu a čo pre teba znamená?

Veľmi jednoducho. Bola taká doba. Napríklad k strelbe som sa dostal tak, že na gymnáziu v Púchove si nás profesor telesnej výchovy postavil do radu a dal nás rozpočítať na prvý a druhý. Keď sme skončili, povedal: „Prví vystúpte! Gratulujem vám, práve ste sa stali členmi streleckého krúžku.“

No a beh, to bolo najmä na vysokej škole. Vtedy to boli Dukelské preteky s hodom granátom a strelbou a v zime to bol zasa sokolský beh na lyžiach, taký dnešný biatlon. Vrcholovo som športoval najmä počas vysokej školy a potom aj po nástupe do zamestnania. Vekový limit pre tento šport však bol vtedy 25 rokov, takže neskôr som sa športu venoval iba rekreačne.

Šport je však súčasťou tvojho života aj v súčasnosti, vo veku, keď väčšina ľudí uprednostňuje gauč a televízor.

To človeka neprestane baviť a ďakujem za to, že mi to moje zdravie umožňuje. No nebol som taký aktívny stále, nie vždy bolo dosť času. V poslednom čase viac uprednostňujem bicykel, najmä horské trasy

a lesné cesty okolo Banskej Bystrice mám dokonale zjazené.

Vráťme sa k lesom a lesníctvu. V minulosti si sa venoval podnikaniu a neskôr si sa vrátil k štátnym lesom. Ako ťa poznačila táto skúsenosť?

Voľnosť v rozhodovaní a zároveň zodpovednosť za seba, prípadne za zamestnancov pri podnikaní človeka zmení. Keby sa každý zamestnanec správal ako podnikateľ, bola by naša firma už ďaleko vpredu. Chýba nám hmotná zainteresovanosť pracovníkov, ale nie iba v tom zmysle, že keď niečo pokazíš, tak to zaplatíš. Skôr je potrebné, aby ľudia videli výsledky svojej práce a boli zainteresovaní na zisku. Ušetrené euro je vlastne zarobené euro. Celý problém sa začína tam, že si ľudia neuvedomujú hodnotu materiálu, s ktorým robia. Keby mal každý kúpiť drevo, s ktorým pracuje, a potom ho so ziskom predať, správal by sa inak.

Ako podnikateľ som sa musel obarať. A pretože u nás na severe v zime nie sú vhodné podmienky, museli sme hľadať prácu južnejšie. Tak sme dostali prácu na odvoz dreva v Šaštíne a keďže tam na sklade v Myjave v tom čase mali problémy s výťažnosťou piliarskych sortimentov, dohodol som sa s riaditeľom Jankom Hrušeckým aj na manipulácii. Vtedy mali výťažnosť asi 20%. No nebudem to natahovať, zvýšili sme výťažnosť nad 50%. Potom prišla ponuka na miesto vedúceho expedičného skladu Gbely a podnikanie som nechal tak.

S tvojím ďalším účinkovaním v štátnom podniku sa spája aj nadpis tohto článku. Ako si prišiel k tejto prezývke?

Nebola jediná. Napríklad na ministerstve ma nazývali „piraňa lesná“, možno preto, že

som sa vždy snažil dotiahnuť veci do konca a nenechal som sa odradiť.

Po nástupe generálneho riaditeľa Vinša som sa prihlásil do konkurzu a vybrali ma za riaditeľa na lesný závod Čadca a v roku 2009 ma zasa generálny riaditeľ Mindáš vymenoval za riaditeľa OZ Liptovský Hrádok potom, čo sa potvrdilo manko na odbytovom sklade Čierny Váh. V obidvoch prípadoch išlo o ťažké závody a bolo treba rýchlo na niektoré veci reagovať. Veci som najskôr riešil a až nasledovne som si vyžiadaval súhlas podniku, a z toho vznikla táto prezývka. Treba však povedať, že vždy boli moje rozhodnutia v záujme podniku.

S mojím pôsobením na spomínaných závodoch sa spája ešte jedna zaujímavosť. Na OZ Čadca bol za môjho riaditeľovania dosiahnutý historicky najvyšší zisk 204 miliónov korún a na OZ Liptovský Hrádok po zaúčtovaní manka 20.000 m³ dreva zasa historicky najvyššia strata mínus 2,8 milióna eur. Moje účinkovanie na OZ Liptovský Hrádok sa v decembri 2009 skončilo a asi som bol prvý riaditeľ, ktorý bol odvolaný a urobilo mu to radosť.

To však už bolo v čase, keď si sa venoval eurofondom.

S eurofondmi sme začali už na OZ Čadca, kde sa podarilo financovať obnovu dvoch lesných ciest z predstupových fondov programu SAPARD. Dodnes sa riadim tým, že čo nie je zakázané, je dovolené. A hoci vtedy každý tvrdil, že fondy EÚ nie sú pre štátny podnik, dokázali sme opak.

Vo väčšom sme rozbiehali eurofondy až od roku 2007, keď som požiadal riaditeľov OZ, aby vybrali ľudí, ktorých táto práca oslovuje. A tak vznikla súčasná skupina koordinátorov EÚ, ktorá je zmesou najrôznejších pracovníkov od referentov technickej prípravy výroby, ochranárov až po námestníkov. Nie je dôležité, akú funkciu títo ľudia zastávajú, dôležité je, že chcú robiť a že ich táto práca baví. V súčasnosti už máme zrealizovaných 149 projektov, za ktoré sme dostali platby vo výške 68,3 milióna eur.

Hoci v tvojom prípade platí, že práca je ti koníčkom a zábavou, vráťme sa k iným aktivitám. Napríklad poľovníctvu.

Poľovníctvo a chov psov je skutočne moja veľká záľuba, prechádzky po lese ničím nenahradíš. A pokiaľ sa popri tom dá aj poľovať, je to bonus navyše. Máme malé poľovné združenie, ale chodím aj prednášať či skúšať poľovníctvo. Pri poľovačke pre mňa nie je najdôležitejšia trofej. Podstatný je zážitok pri poľovačke, prechádzka po lese, adrenalín pri dohľadávaní zveri a posedenie s priateľmi.

Ale nie je to len poľovníctvo, najnovšie ma zaujal chov včiel, takže už viem, čomu sa budem v nasledujúcich rokoch doma intenzívne venovať.

Ďakujem za rozhovor
-vr-

Vraj hrozno je ovocím slnka a radosti

S príchodom jesene je čas oberania hrozna, prípravy vína a osláv vinobrania. Tento rok po ročnej odmlke zamestnanci generálneho riaditeľstva LESOV Slovenskej republiky, š. p., išli vypomôcť pri zbere hrozna do vinohradu na OZ Topoľčianky. Niektorí s troškou nostalgie za nie až tak dávnymi tradíciami, iní privítať pani Jeseň v celej svojej kráse práve na tom mieste, kde sa rodí víno.

Nováčikovia či ľudia, ktorí sa rok čo rok odávajú tejto tradícii, sa dňa 12. 10. 2017 opäť vybrali v rannej hmle v ústrety atypickému pracovnému dňu. S príchod Nitrianskeho kraja nás – 28 zamestnancov LESOV SR – privítalo nádherné slnečné počasie, ktoré v predchádzajúcich dňoch vôbec nebolo pravidlom. Po úvodnom poučení v rámci BOZP každý z nás dostal nevyhnutné pomôcky ako sú vedro a nožnice. Vo chvíli celá skupina zmizla v nevelkej oblasti, kde sa pestuje vína réva. Cieľom našej spoločnej akcie, ktorá sa konala na dobrovoľnej báze, bolo s chuťou a entuziazmom prispieť svojou troškou a ako kolektív pomôcť v najväčšej možnej miere pri zbere. Zber hrozna sa začal pri odrode Rizling rýnsky a následne sa pokračovalo s odrodou Cabernet Sauvignon, z ktorého sa vyrába unikátne a najpredávanejšie víno z Odštepného

závodu Topoľčianky: Cabernet Sauvignon rosé.

„Tohtoročným zberom sa zamestnancom generálneho riaditeľstva podarilo prekonať samých seba. Vinobraním prišlo do prevádzky na spracovanie hrozna približne šesť ton v optimálnej zrelosti, a tým ostáva zachovaná brilantná kvalita neopakovateľnej chuti,“ uviedol Ján Helenin vedúci strediska služieb Topoľčianky.

Neskromne si všetci, ktorí sme sa zúčastnili vinobrania, môžeme podať ruky, že sme priložili ruku k dielu a opäť potvrdili už dávno osvedčené: „V jednote je sila.“

Ako hostia na území OZ Topoľčianky s veľkou vďakou musíme vziať hold našim hosťom za gurmánske zážitky, ktoré lahodili našim chuťovým bunkám, či už vo forme obedu alebo večere v tento netradičný deň. ☺

P.S. Boh Dionýz by sa na bájnomy Olympe s radosťou ponáral do opojenia vínom a jasal, že jeho vinič, ktorý ho svojho času zachránil pred istou smrťou, neupadol do zabudnutia. Práve on dopomohol k tomu, aby opojné účinky z kvasenej šťavy prinášali človeku povznášajúce pocity a z každého sa v tom momente stal nespútaný a roztopený boh improvizácie, tanca či spevu. -mr-

„Lesníckeho“ vína bude dostatok, úroda hrozna bola rekordná

Takmer 17 ton bieleho hrozna a viac ako sedem ton červeného hrozna. To je bilancia tohtoročnej úrody v jedinom slovenskom „lesníckom“ vinohrade v Topoľčiankach. Rekordná úroda je zárukou toho, že vína z vinnej pivnice odštepného závodu Topoľčianky bude na budúci rok dostatok.

A aká bolo v tomto roku kvalita hrozna?

„Napriek ťažkému roku, čo sa týka počasia, je kvalita dobrá a budeme vyrábať akostné odrodové víno s chráneným označením pôvodu a s certifikátom kvality,“ hovorí vedúci strediska služieb OZ Topoľčianky Ján Helenin. Hroznu podľa neho neprosperovalo extrémne suché letné počasie. Jesenné dažde sa zasa postarali o zriedenie šťavy a zníženie cukornatosti.

Aby sa kvalita hrozna čím viac priblížila očakávaniam, využili kolegovia z OZ Topoľčianky slnečné dni babieho leta a zber hrozna odložili na posledný možný termín. Prvé fľaše mladého vína z tohtoročnej úrody sa preto dostanú k svojim zákazníkovi až po Novom roku.

V súčasnosti podnik LESY SR pestuje na 3,083 hektároch vinice v Topoľčiankach 7140 koreňov bielych odrôd – najmä Rizling rýnsky, Rulandské biele, Veltlín zelený a Chardonnay a 3000 koreňov červeného hrozna odrody Cabernet Sauvignon. V pláne je rozšírenie vinice o 0,7 ha, na ktorej bude vysadená odroda Alibernet. Tú musel podnik doteraz zabezpečovať z iných zdrojov.

-vr-

110. výročie narodenia dvoch známych slovenských lesníkov

Ing. Koloman Benedicty

Pochádzal z Dobšinej, kde sa v decembri roku 1907 narodil a absolvoval základné vzdelanie. Po gymnaziálnych štúdiách v Rožňave pokračoval v štúdiu na Vysokej škole zemiedelskej, Lesníckom odbore v Brne, ktorý absolvoval v roku 1931.

Svoju lesnícku prax začínal na veľkostatku Zámek – Žďár. Po návrate z vojenskej služby krátko pracoval ako výpomocný učiteľ, od roku 1933 až do októbra 1935 pracoval na Mestskom lesnom úrade v Dobšinej vo funkcii lesného asistenta. Od novembra 1935 sa stal lesným správcom majetku Drevárskej účastinárskej spoločnosti v Luboreči. O rok neskôr sa dostal na Správu štátnych lesov v Závadke nad Hronom, kde pôsobil 8 rokov ako prednosta správy. Bolo to najrušnejšie obdobie jeho života asi aj preto, že to bolo obdobie Slovenského národného povstania, ktoré zahrňovalo aj túto oblasť.

Zo Závadky ho preložili na Správu štátnych lesov Čierny Váh a po roku do Smoleníc, kde pôsobil ako riaditeľ a potom ako hlavný inžinier skoro 10 rokov.

Od roku 1962 pracoval na pobočke Ústavu hospodárskej úpravy lesov Piešťany ako samostatný inžinier, špecialista pre historický prieskum.

V júli 1967 ho povolali na Odborové riaditeľstvo Štátnych lesov do Bratislavy, na oddelenie lesnej prevádzky. Neskôr pre jeho odborné i jazykové znalosti bol zaradený na úsek zahraničného obchodu Generálneho riaditeľstva štátnych lesov kde svoju lesnícku kariéru zavŕšil.

Ing. Koloman Benedicty

Tóth Edmund

Edmund Tóth

Pochádzal z východného Slovenska, kde sa v Atalovciach narodil 16. 10. 1907. Po základnom vzdelaní svoju lesnícku činnosť začínal ako lesný robotník na Lesnej správe v rodných Atalovciach, neskôr bol manipulantom v drevosklade Lesnej správy v Černoholovej na Podkarpatskej Rusi.

Následne sa prihlásil na vtedajšiu Štátnu vyššiu lesnícku školu v Banskej Štiavnici, ktorú úspešne ukončil v roku 1933.

Po skončení lesníckej školy prichádza do Liptovskej Osady, kde bol do roku 1944 vedúcim poľesia. Po zapojení sa do Slovenského národného povstania bol od roku 1945 predsedom Okresného národného výboru v Ružomberku a potom riaditeľom Lesného závodu v Slovenskej Ľupči.

V rokoch 1952 – 1955 pôsobil ako hlavný inžinier na Hlavnej správe lesného priemyslu Povereníctva lesov a drevárskeho priemyslu v Bratislave. Po roku 1955 bol vedúcim oddelenia lesného hospodárstva, drevárskeho, celulózového a papierenského priemyslu na Predsedníctve Zboru povereníkov. Neskôr po zrušení tohto orgánu sa stal vedúcim oddelenia lesného hospodárstva na Slovenskej plánovacej komisii v Bratislave. Od roku 1967 bol riaditeľom ekonomického útvaru na Odborovom riaditeľstve štátnych lesov v Bratislave. Zomrel v Bratislave 5. 6. 1970, vo veku 63 rokov.

Zúčastňoval sa na organizácii a koncipovaní riadenia lesného hospodárstva, na zavádzaní techniky a nových technológií v lesnom hospodárstve a v drevárskom priemysle. Má podiel na povojnovej socializácii lesov na Slovensku. Od roku 1967 bol nositeľom štátneho vyznamenania „Za zásluhy o výstavbu“.

Viliam Stockmann

Lesy nás spájajú

Zemepisné názvy niektorých miest a obcí nie sú nič dlžné svojmu názvu. Ako inak než dažďom nás mohla privítať česká obec Deštné v Orlických horách? Teraz mi tak napadá, aké uvítanie by bolo príznačné pre obce s názvami Rozkoš (okres Znojmo), Nesvačily (okres Beroun) či napríklad Veltrusy (okres Mělník)? Určite ani slovenské miestopisy nezaostávajú za vtipnými názvami (Smilno, Pichne, Aňala). Ale nie o tom chcem písať. Chcem vás oboznámiť s poznatkami a faktami, ktoré sme získali na trojdňovej zahraničnej pracovnej ceste po Orlicku. Študijnú cestu pre nás zorganizovala Oblastná lesnícka komora Bratislava v spolupráci so Slovenskou lesníckou komorou a samozrejme, štátnym podnikom LESY SR. Program „služobky“ nám pripravili českí kolegovia – štátne lesy Českej republiky a dva súkromné subjekty: Správa Kolowratských lesů a Správa lesů a majetku Kristina Colloredo Mansfeldová.

Vo štvrtok 14. septembra sme sa po príchode a ubytovaní v Penzióne Zámeček Pádolí presunuli do terénu, kde sa nám otvorila vlúdna krajina, na severe ohraničená zvlneným pásmom Orlických hôr, ktorá prechádza cez Bystrické hory do poľskej Kladskej kotliny, a na juhozápade je otvorená českým nížinám vytvoreným údoliami riek Tichej a Divokej Orlice. Orlické hory sú známe lyžiarskymi strediskami. Mierne kopce popretkávané hustou sieťou turistických (najznámejšia je hrebeňovka Jiráskova stezka) a cyklistických trás sú vhodné aj pre rodiny s deťmi či pre seniorov.

Lesný obvod Deštné

Prvou zastávkou našej študijnej cesty na lesnom obvode (revíri) Deštné boli hrebeňové smrekové porasty na exponovaných stanovištiach, ktoré boli v dôsledku imisíí v minulom storočí značne poškodené. Kvôli tomu pristúpili lesníci k ich predčasnej obnove. Revírník Jiří Beran obhospodaruje 1420 ha štátnych lesov a 113 ha prenajatých lesov. Revír tvorí spolu 8500 ha katastrálnej výmery a viac ako ¾ výmery sú súčasťou CHKO Orlické hory. Ročná ťažba na lesnom obvode (revíri) sa pohybuje medzi 7000 – 10.000 m³. Náklady pestovnej činnosti sú okolo 1,2 milióna Kč (850 Kč(33 €/ha). Prvé zalesňovanie je na rozlohe cca 4 – 5 ha, podiel prirodzenej obnovy cca 35% , podiel opakovanej obnovy 15 – 20%. V revíri sa pravidelne uskutočňujú akcie lesnej pedagogiky „Kačenčina pohádková stezka“. Typickým fenoménom celej lesnej správy sú „zetyky“. Sú to bývalé poľnohospodárske pôdy, ktoré sa zalesnili v minulom storočí po odsune sudetských Nemcov. V druhovej skladbe týchto porastov prevláda smrek, vtrúsene smrekovec, na kamenných hrádzach, ktoré určovali hranice pozemkov, je javor horský, jaseň, na podmáčaných pôdach jeľša. Porasty boli sústavne poškodzované zverou a v exponovaných lokalitách sa rozpadávajú. Lesníci pristúpili ku skráteniu rubnej a obnovnej doby. Prestávku sme si urobili pri Masarykovej chate na vrchu Šerlich (1019m n. m). Postavená bola Klubom českých turistov z Hradca Králového podľa projektu brnianskeho architekta Bohuslava Fuchsa v rokoch 1924-1925. Chata bola otvorená 14. 9. 1925 za účasti Aloisa Jiráka, českého prozaika a dramatika. Najvyšším vrcholom Orlických hôr je Veľká Deštná (1115 m n. m). Na ňom plánuje obec Deštná postaviť drevenú rozhľadňu, ktorá tu

v minulosti stála, ale vplyvom počasia sa postupne rozpadla.

Správa lesů Kolowratských

Na ďalšom stanovišti v Orlických horách nás už čakali lesníci zo Správy lesů Kolowratských Martin Fojt a Ján Kejzlar. Tento lesný súkromný majetok bol prinavrátený pôvodným vlastníkom v roku 1992. Súčasným rodovým vlastníkom majetku je Jan Egon Kolowrat Krakowský Liebsteinský, ktorý hospodári takmer na 5400 ha. Z ukážok práce lesníkov spomeniem premenu umelo vysadených kosodrevinových porastov na porasty s pôvodným drevinovým zložením (smrek, buk, jedľa).

Správa lesov Kristiny Colloredo Mansfeldová

Problémom monokultúr, v tomto prípade smrekových, sme sa venovali aj na druhý

deň na súkromnom majetku Správa lesov Kristiny Colloredo Mansfeldová. Lesnými porastmi nás sprevádzal riaditeľ Ladislav Šimerda. Zastavili sme sa aj v ich zvernici, ktorá patrí medzi najstaršie v Čechách. Prvá písomná zmienka je z roku 1590. V zvernici sú stáda muflóna, daniela a jeleňa dybowského. Zvernica nadväzuje na zámocký park, ktorý je súčasťou renesančného zámku Opočno, postaveného v druhej polovici 16. storočia. Jeho prehliadka bola pre nás poľovníkov o to výnimočnejšia, že na zámku sa nachádza druhá najväčšia zbierka zbraní v Českej republike. Sú tam okrem iných aj zbrane japonských samurajov či zbrane z celého Orientu. Zaujímavosťou sú miniatúrne funkčné dve súbojové zbrane. Merajú 3,7 cm s kalibrom necelých troch milimetrov. Pravdepodobne sa nimi nikto v súboji nezabil, ale sú ukážkou zručnosti puškárskeho majstra. Aj výrobky sklárskych majstrov je možné obdivovať na tomto zámku. Raritné sú prípitkové veľké sklenené poháre v rôznych objemoch, no nie raz to boli aj päťlitrové čaše, z ktorých musel hosť pri príchode vypiť pivo. Ak to nezvládol, bol zapísaný do Knihy hanby, ktorú zaviedol Petr Vok z Rožmberka.

Na ďalšom stanovišti sme mohli obdivovať majestátne jedle, rastúce v Národnej prírodnej rezervácii Trčkov, hraničiacej s Poľskom. Sú to ukážkové 180 rokov staré porasty s autchtónnou jedľou, smrekom, bukom a javorom horským, od roku 1982 sú chránené kvôli pralesovitému charakteru pôvodných

lesných porastov. Výmera celej národnej prírodnej rezervácie je 65,13 ha.

A aké poznatky si domov priniesli niektorí účastníci pobytu?

Ťažbára OZ Levice **Petra Grófa** najviac oslovilo hospodárenie v štátnych lesoch ČR a porovnávanie s neštátnymi (KOLOWRAT a Colloredo-Mansfeld) vzhľadom na rôznorodosť prírodných podmienok. „Prekvapila ma pomerne nízka nadmorská výška a drevinové zloženie. Najvyššia nadmorská výška je na Veľké Děštné 1115 m n. m v porovnaní napríklad s porovnateľným Štiavnickými vrchmi, ktoré majú úplne iné drevinové zloženie. Nachádzajú sa tu lesné vegetačné stupne (LVS) od 2. do 7. Najviac je zastúpený 6. LVS – smrekovo-bukový, čo je cca 46 %. 5 LVS je 38 % – jedľovo bukový. Podiel drevín je na danom území 80 % smreka, 1 % jedle, 15 % buka, jarabina 1 % a ostatné dreviny (jelša, breza, javor). Len na porovnanie Štiavnické vrchy majú päť lesných vegetačných stupňov, najviac je zastúpený 3. LVS. Z lesných typov je tu najviac zastúpená buková dúbava 32 %, dubové bučiny 28% a bučiny 22%. Čo sa týka drevinového zloženia, je tu 81% listnatých a 19 % ihličnatých druhov. Z listnáčov je tu buk 34 % a dub zimný 22 %. Ďalej ma zaujala problematika škody lesnou zverou vzhľadom na vysoké stavy jelenej zveri. Tá je síce postupne znižovaná, ale prejavuje sa tu jej časová kolísavosť (poľská strana lesov koncom februára prestáva prikrmovať a nasleduje migrácia na českú stranu). V neposlednom rade ma oslovila aj starostlivosť o turistické chodníky, vyhlídky, lyžiarske (bežkárске) trate, prístrešky pre turistov.“

Dispečera opravy a mechanizácie OZ Topoľčianky Ota Tináka zaujali okrem iného aj prevody kosodrevín. „Kosodrevina sa tu osvedčila ako dočasný variant na prečkanie nepriaznivého obdobia, aby sa zachovali mimoprodukčné funkcie lesa. Tu vidieť, že to bola akcia celospoločenského významu, popritom sa vybudovala kvalitná cestná sieť, ktorá je dnes bohato využívaná na rekreačné športy. Chradnúce pôvodné smrečiny českí kolegovia neponechali na samovývoj. Myslím si, že to ocení každý súčasný návštevník Orlických hôr. Pozoruhodné z hľadiska ochrany lesa ja aj obhospodarovanie, hlavne výchova porastov vo zvernici OPOČNO (podsadby – finančne náročné, no osvedčené metódy). Zaujala ma aj práca s verejnosťou – dostatočný počet informačných tabúl, možnosť ubytovania už na úrovni lesných správ, zriadené a technicky vybavené zasaďačky, ktoré je možné využívať aj ako učebne na lesnú pedagogiku. Vybavenosť personálu výpočtovou technikou (tablety, v ktorých si revírnik vyhledá okrem grafických údajov aj ekonomické údaje – všetky doterajšie náklady v danom poraste) vybavenie každého revírnika (lesníka) služobným motorovým vozidlom či u súkromných lesov, ale najmä u štátnych lesov.“

Lukáš Jančovič, vedúci LO OZ Trenčín: „Pohostinnosť a družnosť našich kolegov spoza hraníc mi je známa už dávno, takže to ma neprekvapilo. Ale veľmi ma nŕňa zapôsobilá lojálnosť a profesionalita u lesníkov v službách miestnych súkromných majetkov. V dobrom im závidím, že pri svojej odbornej práci nie sú zväzovaní zbytočnou

byrokraciou a svoju energiu a invenciu môžu využívať v prospech zveľadovania lesa. U našich kolegov z LČR ma zaujala premena a starostlivosť o porasty poškodené imisným spádom. A nesmiem zabudnúť na skvelých ľudí na zámečku Pádolí. V drsných prírodných podmienkach nestrácajú radosť zo života. Sú milí, priateľskí. Humor a pohostinnosť na stole dávajú hosťom každý deň. Naozaj super exkurzia!“

Peter Horváth, technik LS OZ Námes-tovo: „Čo by som rád osobne vyzdvihol, je rozsah odborných vedomostí nášho sprievodcu p. Ing. Šimerdu, riaditeľa Správy majetku a lesov Kristiny Colloredo Mansfeldová. Bolo skvelé stretnúť človeka s takými odbornými skúsenosťami a rozhľadom priamo v lesníckej praxi. Prezentácia lesníckej tematiky bola rovnako pútavá tak v štátnych, ako aj v súkromných lesoch. Pozitívne hodnotím ich vzájomnú spoluprácu a výmenu informácií. Čo im, závidím sú zdravé ihličnaté lesy bez lykožrúta. Nemenej pútavá bola aj návšteva okolitých múzeí.“

Peter Valek, vedúci LO OZ Žilina: „Aj keď Orlické hory revírnik Jiří Beran nazýval „opičími horami“, niečím mi učarovali a zrejme sa tu ešte vrátim na výlet s mojou rodinou. Na Majetku Jána Kolowrata Krakovského boli ukážky zamerané na výchovu porastov do 40 rokov, premeny kosodrevinových porastov na smrekové (lesa nízkeho na les vysoký), rekonštrukcie poškodených mladých lesných porastov, na rôzne spôsoby ochrany (chemickej, mechanickej) proti lúpaniu alebo obhryzu jeleňou zverou, problém „invazívneho“ zmladzovania buka

v prestarnutých porastoch smreka, problém zachovania druhovej skladby materského porastu v obnovnom cieli. Obnova lesa alebo rekonštrukcie sa tu vykonávajú systémom lesa vekových tried, maloplošným holorubom na jednu výšku porastu s následnou umelou obnovou, oplatením celého obnovného prvku alebo chemickým ošetrením všetkých jedincov prípravkom Stopkus. V súkromných lesoch pani Colorado boli ukážky zamerané na prebierkové porasty po snehových kalamitách, obnovu 160-ročných pôvodných smrekových porastov, ukážku národnej prírodnej rezervácie Trčkov, kde sú zvyšky pôvodných jedľovo-bukových porastov. Hospodárenie tu smeruje k zlepšovaniu ekologickej stability lesných porastov a zvyšovaniu podielu pôvodných drevín (buk, jedľa, javor horský, jaseň, jelša, lipa a brest). Každý lesný majetok (súkromné aj štátne lesy) venujú veľkú pozornosť znižovaniu stavu (lovu) jelenej zveri. V zimnom období každý subjekt obhospodaruje prezimovacie zverničky, kde sa odchyti takmer 90% zveri v danej lokalite, a tým sa výrazne znižia škody spôsobené zverou v zimnom období. Čo ma ešte prekvapilo, že pri takmer 90% zastúpení SM v porastoch je podiel kalamity menej než 15%, že je možné zbierať semeno jedle aj v národnej prírodnej rezervácii, že sa málo využíva clonná obnova pod materským porastom (podsadby, predsadby), aj keď tu prevládajú traktorové terény a vynakladajú sa nemalé prostriedky na ochranu a výžin mladých lesných porastov.“

Peter Chytil, technik LS OZ Levice:
„Na stole „revírnika“ som obdivoval elektronickú prímerku, ktorú som za svojej

dlhoročnej lesníckej praxe ešte nevidel. Je to určite uľahčenie práce pri priemerovaní stromov. Rád by som si ju vyskúšal, možno sa mi to podarí. Veľkí dodávatelia prác si platia svojho „hajného“, ktorý má na starosti komunikáciu medzi prevádzkou a samotnými dodávateľmi a subdodávateľmi prác. Vidím v tom najmä lepšiu koordináciu prác a časovú úsporu pre mladých začínajúcich robotníkov v lesníckych prácach. A v neposlednom rade v dobrom závidím českým revírnikom – lesníkom, že sú všetci vybavení novými služobnými autami, čiže od nich zamestnávateľ nevyžaduje používanie súkromného auta na služobné účely, tak ako je to u nás.“

Na záver sa chcem poďakovať českým kolegom, že pre nás pripravili odborne bohatý program, štátnemu podniku LESY SR, že nám umožnil zúčastniť sa zahraničnej pracovnej cesty, a našej stavovskej organizácii Slovenskej lesníckej komore, ktorá nám finančne zabezpečila autobusovú dopravu. Verím, že českí kolegovia prijímú naše pozvanie a prídu do našich lesov na exkurziu. Určite sa máme čím pochváliť.

Jana Staňová, podpredsedníčka
Oblastnej lesníckej komory, Bratislava

Lesní pedagógovia a la včeličky

Pracovití, kreatívni a veľmi hladní po nových hrách a aktivitách, ktoré by s deťmi počas svojich vychádzok mohli realizovať. Tak by sa dalo charakterizovať 55 lesných pedagógov z nášho podniku, ktorí si našli čas a koncom októbra sa zúčastnili dvojdného pracovného stretnutia organizovaného Národným lesníckym centrom s názvom Sympóziu lesnej pedagogiky.

Bolo, ako ešte nebolo... Dozvedeli sme sa zaujímavosti z oblasti včelárstva, byliniek z lesa a lúk, informácie o rôznych projektoch NLC, vyskúšali sme si na vlastnej koži štyri nové aktivity lesnej pedagogiky a zahrli sme sa na včeličky.

Okrem novinek však ostávame verní starým dobrým zvykom charakteristickým pre toto podujatie. A tak sa môžeme pochváliť

tohtoročným titulom „Najlepší lesný pedagóg“, ktorý získala naša kolegyňa z OZ Revúca Evka Vavreková. Kolegyňa z tohto odštepného závodu si okrem spomínaného titulu odniesli aj ocenenie za najlepšiu pomôcku v rámci burzy tohtoročných nápadov.

Už teraz sa všetci tešíme na ďalšie pracovné stretnutie

-as-

Stručná história dejín Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov Žarnovica a jeho presťahovania do Zvolena (2. časť)

Víglašský veľkostatok prevzatý do československej štátnej správy podľa zákona č. 254 Zb. z. a n. zo dňa 12. 8. 1921 bol súkromným majetkom bývalého arcivojvodu Bedřicha Habsburga. Až do konca roku 1923 bolo vtedajšie riaditeľstvo víglašského veľkostatku podriadené priamo Ministerstvu zemédelstva a v januári 1924 pričlenené k **Riaditeľstvu štátnych lesov a statkov v Žarnovici**. V máji 1925 bola Víglašská vrchná správa lesov a statkov rozdelená na 4 správne jednotky a to: správy štátnych lesov Kriváň-Detva, Víglaš, Slatina a Správu štátnych statkov Víglaš.

Polesie Rajka – Šamorín o celkovej výmere 104 ha prevzaté vo februári 1924 do štátnej správy, na základe toho istého zákona ako víglašský veľkostatok a súčasne pričlenené k žarnovickému riaditeľstvu bolo taktiež súkromným majetkom bývalého arcivojvodu Bedřicha Habsburga. Priamym dozorom v tomto polesí bola poverená nadačná správa Pezinok ako najbližšie ležiaca.

V dôsledku zákonov o pozemkovej reforme bol v júni 1924 do vlastníctva československého štátu prevzatý a žarnovickému riaditeľstvu pridelený aj cirkevný **veľkostatok Guta (Kolárovo) – Keszegfalva**. Tento

veľkostatok patril k majetku ostrihomskeho arcibiskupstva a bol až do prevzatia štátom spravovaný ústrednou správou katolíckych cirkevných veľkostatkov v Bratislave.

V roku 1935 bol odkúpený **veľkostatok od vdovy Heleny Kohnerovej** v Bohuniciach, kde bolo preložené sídlo Správy štátnych lesov v Piargu.

Po utvorení Slovenského štátu prevzalo do spravovania žarnovické riaditeľstvo Správu štátnych majetkov aj **Správu štátnych lesov v Holíči a v Šaštíne**. Od januára 1941 z administratívnych dôvodov spravuje správy štátnych majetkov vo Víglaši i v Holíči priamo poľnohospodárske oddelenie Ministerstva hospodárstva.

Od počiatku práce Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Žarnovici prichádzali návrhy na jeho presťahovanie do sídla župy, okresu, daňového úradu, súdu, katastrálneho úradu, sociálnej poisťovne a podobných inštitúcií, s ktorými je práca riaditeľstva zviazaná. Návrhy prichádzali, ale riešenie sa odkladalo.

Prvé návrhy na presťahovanie sa objavili už v roku 1923, preloženie nadobudlo konkrétnejšie formy však až v roku 1929, keď prvú ponuku na umiestnenie riaditeľstva

predložila rada mesta Levice so zabezpečením stavebných pozemkov bezplatne.

Súčasne i mesto Zvolen vyslalo deputáciu k bývalému Ministerstvu zemédelstva v Prahe, žiadajúc premiestniť riaditeľstvo do Zvolena. Rozhodnutím svojho zastupiteľského zboru i Zvolen sľúbil darovanie stavebných pozemkov a zaistenie deputátnych pozemkov pre zamestnancov. Neskôr i Banská Štiavnica vo svojom memorande zo dňa 16. 5. 1936 o navrátenie bývalej vysokej školy lesníckej žiadala premiestnenie riaditeľstva do Banskej Štiavnice a jeho umiestnenie v budove priemyselnej školy.

Doba bola bohatá na ponuky, rokovania, komisie, avšak k uskutočneniu výstavby, resp. presťahovaniu nedošlo. V búrlivom období druhej polovice roku 1938 sa zdalo, že dlho plánované premiestnenie riaditeľstva sa už neuskutoční. Až v nových podmienkach roku 1939 riaditeľstvo začalo znovu rokovať s činiteľmi mesta Zvolen. Intervenciou zástupcov mesta, no hlavne s pomocou vtedajšieho vládneho komisára Jána Riccotiho bola ponúknutá riaditeľstvu nedokončená novostavba okresného úradu, ktorá už niekoľko rokov čakala na dokončenie. Tak došlo dňa 8. 8. 1939 k prvému konkrétnemu rokovaniu s mestom Zvolen o prevzatí rozostavanej budovy okresného úradu. Mesto ponúklo tiež cca 48.000 m² stavebných pozemkov v hone „Za múrami“ na stavbu rodinných domov s inžinierskymi sieťami zdarma, ďalej stavebný pozemok pre činžový dom na Kozačekovej ulici. Súčasne s týmito ústupkami mesto zabezpečí prechodné ubytovanie zamestnancov riaditeľstva počas výstavby budov za nepatrné nájomné.

Správny zbor podniku „Štátne lesy a majetky“ na svojom zasadaní dňa 6. 9. 1939 sa uzniesol na preložení sídla riaditeľstva zo Žarnovice do Zvolena v súlade s citovanou zápisnicou zo dňa 8. 8. 1939.

Proti ponuke mesta Zvolen sa odvolal vládny komisár mesta Zvolen a na popud Ministerstva vnútra bolo zvolané ďalšie rokovanie v tejto veci. Na ďalšej porade dňa 29. 3. 1940 boli prerokované nové návrhy mesta Zvolen v súlade s názorom Ministerstva vnútra. Táto porada mala nasledovné zastúpenie:

Ministerstvo vnútra: Vojtech Packa, hlavný radca politickej správy, Marian Mitský, radca politickej správy, Emil Hanes, radca politickej správy, zástupca župy.

Nájomný dom pre zamestnancov RŠLM Zvolen.

Budova pôvodne pre okresný úrad, poskytnutá Riaditeľstvu ŠLM Zvolen.

Ministerstvo hospodárstva, X. odbor (Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov): Ing. Jozef Biring, hlavný lesný radca a ústredný riaditeľ, Ing. Pavol Korpel, lesmajster, Ing. Július Kňazovický, hlavný lesný radca, Ing. Július Mojžiš, lesný radca.

Riaditeľstvo ŠLM Žarnovica: Ing. Ján Bella, hlavný lesný radca a riaditeľ, Ing. Imrich Nemeš, hlavný lesný radca, Ing. Eduard Stollár, lesný radca.

Okresný úrad Zvolen: Dr. Štefan Vloščák, okresný náčelník, Ján Riccoti, vládny komisár, Dr. Július Ďurkovič, mestský tajomník.

Uzavretá dohoda obsahovala nasledovnú ponuku mesta Zvolen:

- stavebný pozemok nedokončenej stavby okresného úradu
- pozemky na stavbu rodinných obytných domov „Za múrami“

- pozemok na stavbu obytného domu na Kozačokovej ulici
- stavbu inžinierskych sietí, uličných ciest, vodovodu a kanalizácie
- elektrické rozvody

Naproti tomu Ministerstvo hospodárstva ponúklo:

- financovanie dokončenia novostavby pre riaditeľstvo
- financovanie adaptácie starej budovy okresného úradu

Medzitým sa vymenil stavebný pozemok na výstavbu obytného domu na Kozačokovej ulici za stavebný pozemok pre obytný dom na Hlinkovom námestí s 25 bytmi a s obchodnými miestnosťami, čo bolo v prospech riaditeľstva ŠLM.

Dňa 12. 6. 1940 sa uzniesla ministerská rada Ministerstva hospodárstva preložiť

definitívne Riaditeľstvo ŠLM zo Žarnovice do Zvolena. Po súhlase ďalších kompetentných sa 27. 9. 1940 prišlo k začiatku stavebných prác. Napriek ťažkým časom, vojenským udalostiam, stavebné práce pokračovali tak, že dňom 1. 1. 1942 mohlo riaditeľstvo účinkovať na novom pôsobisku, s postupným sťahovaním zamestnancov do nových bytových domov.

Za tento priaznivý vývoj možno ďakovať bývalému vládному komisárovi Jánovi Riccotimu, aj jeho nástupcovi, vládному komisárovi Júliusovi Fesekovi a celému zastupiteľskému zboru mesta Zvolen.

Tolko z dokumentov Riaditeľstva štátnych lesov a statkov (neskôr majetkov) v Žarnovici.

Viliam Stockmann

Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen a Klub slovenských turistov
v sobotu 13. januára 2018

pozývajú na
**40. ročník zimného lesníckeho prechodu
Kremnica – Zvolen**

Trasa vedie južnou časťou Kremnických vrchov z Kremnice cez Kremnický štôš, Kremnický štít, Hostinec, Tri kríže, Sielnickú Poľanu - Brestovú do Kováčovej. Dĺžka prechodu je 25 km.

Zimný prechod sa absolvuje na bežeckých lyžiach, v prípade nedostatku snehu sa pôjde pešo.

Odchod: 6:19 z osobnej stanice Zvolen osobným vlakom do Kremnice

Príchod: do Kováčovej sa predpokladá o 15:00.

Príhlášky a účastnícky poplatok 2, € pri prezentácii na železničnej stanici Kremnica.

Každý účastník sa zúčastňuje na vlastnú zodpovednosť. Tešíme sa na vašu účasť!

Informácie: J. Capuliak - mobil: 0908 288 668, M. Tužinský - mobil: 0903 976 866

Opantaný lesom

Lesy zdobia modrú planétu už od obdobia silúru, ktoré sa datuje 430 – 395 mil. rokov pred naším letopočtom. V tom období, ktorému vládli rýniorasty a plavúňorasty, sa začala evolúcia dnešných lesov. No nielen lesy, ale všetko, čo sa priamo či nepriamo deje na našej planéte, prechádza vývojom. Tým v evolúcii ľudstva prešli aj šperky, ktoré zdobia ľudstvo. Majú tu svoje miesto približne 75.000 rokov. Spočiatku sa vyrábali z prírodných materiálov, ako boli rôzne plody, zuby, kosti a podobne. Prvé kovové šperky vznikli z meďi približne pred 7000 rokmi. O dve tisícročia neskôr sa objavujú šperky v podobe, akú poznáme aj dnes. Okrem pravých šperkov z cenných kovov sa čoraz viac v bežnom živote používa bižutéria.

Bižutéria sa vyrába z mnohých materiálov, od plastu, dreva a hliny cez textílie a vlnu až po sofistikované materiály, takmer dokonalo imitujúce skutočné drahé kovy a kamene. Tvrdenie, že bižutéria je len lacnou náhradou za pravé šperky, dnes už nie je pravdivé. Najluxusnejšie kúsky vznikali v Paríži, kde sa ich výroba začal už v roku 1734 venovať Georges Strass. Neskôr bižutériu preslávila módna ikona Coco Chanel.

Kým skutočné šperky sa snažia sklbiť eleganciu, klasiku a zároveň držať krok s módou meniacou sa neuveriteľnou rýchlosťou, oblasť bižutérie sa orientuje okrem iného aj na rôzne bizarné tvary, námety... A tak dnes už nie je ničím výnimočným stretnúť v meste niekoho, komu z uší visia medvede alebo vlci, na hrudi drieme jelen alebo žaba, prstenník obrastá kus lesa s odkrytou skalou alebo priamo na krku visí strom...

Ak stále neveríte tomu, čo čítate, presvedčte sa na vlastné oči.

-a-

„Lesnícka veda vo svojom celom rozsahu“

Dielo Rudolfa Feistmantela v zbierke Lesníckeho a drevárskeho múzea

Rudolf Feistmantel patrí medzi výrazné osobnosti našej lesníckej histórie, hlbokú stopu však zanechal aj v rakúskom lesníctve. Jeho myšlienky sú v mnohom stále aktuálne aj pre lesné hospodárstvo dnešných dní.

Narodil sa vo Viedni-Ottakringu. Študoval na Lesníckom ústave v Mariabrunne, ktorý absolvoval v roku 1827. Hneď nato začal pracovať ako lesník v okolí Viedne. Od roku 1835 bol jeho život na dvanásť rokov zviazaný so Slovenskom. Keď sa po smrti H. D. Wilkensa (25. mája 1832) uvoľnilo miesto profesora Lesníckeho ústavu v Banskej Štiavnici, uchádzal sa o tento post. Za profesora v hodnosti banského radcu bol vymenovaný 22. júna 1835 a v Banskej Štiavnici účinkoval až do letných prázdnin 1847. Po návrate do Viedne pracoval na viacerých postoch na ministerstvách a v štátnej správe. Do výslužby odišiel v roku 1868 a zomrel po krátkej chorobe 7. februára 1871 vo Viedni.

Pre slovenskú lesnícku vedu bolo dôležitých najmä dvanásť rokov Feistmantelovho pôsobenia v Banskej Štiavnici. Výsledkom jeho práce bol značný pokrok vo výučbe lesníctva, a to ako materiálny (zabezpečil nové priestory pre Lesnícky ústav, založil botanickú záhradu, získal školské poľesie v Kysihýbli), tak aj nemateriálny: za jeho pôsobenia bol Lesnícky ústav v Banskej Štiavnici postavený na úroveň Lesníckeho ústavu v Mariabrunne, ako aj zrovnopránený s výučbou baníctva – Banská akadémia bola zmenená na Banícku a lesnícku akadémiu, pričom Lesnícky ústav sa stal rovnoprávnou katedrou Akadémie.

Významná bola aj jeho publikačná činnosť. Z viacerých titulov je jeho najvýznamnejšou prácou štvorzväzkové dielo *Die Forstwissenschaft nach ihrem ganzen Umfange und mit besonderer Rücksicht auf die österreichischen Staaten* (O lesníckej vede v celkovom rozsahu a s osobitým zreteľom na rakúske štáty), ktorého tretí zväzok má Lesnícke a drevárske múzeum vo svojej lesníckej zbierke.

Na diele pracoval ešte pred príchodom na Slovensko a pokračoval v jeho zostavovaní aj počas pôsobenia v Banskej Štiavnici. Všetky zväzky vydal na vlastné náklady vo Viedni v rokoch 1835 (prvé dva), 1836 a 1837. Práca je encyklopédiou vtedy známych lesníckych poznatkov a má tri časti: náuka o lesnej prírode (1. zväzok), vlastná lesnícka náuka (2. a 3. zväzok) a lesníctvo ako štátna úloha (4. zväzok). Dielo sa stalo učebnicou pre poslucháčov ústavu a Feistmantel podľa neho aj prednášal.

Prvá časť je súborom poučiek z prírodných vied vo vzťahu k lesu s dôrazom na dendrológiu. Druhá časť hovorí o lesnom

hospodárstve a delí sa na kapitoly o pestovaní lesov, lesnej ťažbe a spravovaní lesov. Pestovanie lesov Feistmantel člení na rúbaňové hospodárstvo, vlastné pestovanie porastov a ochranu lesov. Rúbaňové zásahy chápe predovšetkým ako prostriedok na umožnenie prirodzenej obnovy, na zvyšovanie prírastku dreva a na zlepšenie kvality porastov. V rámci výchovy porastov odporúča mierne prebiecky, pričom ich intenzita závisí od pôdnych pomerov, expozície a drevinového zloženia porastov. Do pestovnej činnosti zaraduje aj ochranu lesov s odôvodnením, že

zdravotný stav lesa závisí od správnej voľby stanovišťa drevín, od uvážených ťažobných zásahov a od starostlivého ošetrovania a výchovy porastov.

V kapitolách o lesnej ťažbe sa Feistmantel rozšialho zaoberá technológiou ťažby dreva, ktorej venuje samostatnú kapitolu. Rozlišuje hlavnú ťažbu (ťažba dreva) a získavanie vedľajších produktov lesa. Za vhodný čas stínky pokladá obdobie najtuhšej zimy od decembra do februára. V transporte dreva má základnú úlohu vodná doprava, upozorňuje však aj na nutnosť budovania lesných ciest.

Náuku o spravovaní lesov rozdeľuje na hospodársku úpravu lesov a lesnú správu. Uvádza postupy zriaďovateľských prác, metodiku opisu a oceňovania porastov, spôsoby zostavovania hospodárskych plánov, ako aj na metodiku ich kontroly. Les nevidí iba ako zdroj príjmov z dreva, ale oceňuje aj jeho pôdochranný a klimatický význam.

V poslednej časti diela Feistmantel podrobne analyzuje vzťah lesa a spoločnosti. Zaoberá sa právnymi predpismi na ochranu lesných majetkov, povinnosťami majiteľov lesov a právami poddaných. Vypočítava priaznivé vplyvy lesa na hospodársky a spoločenský život v štáte. Zastáva myšlienku, že štát sa má stať vlastníkom všetkých lesov, prípadne má zabezpečiť štátny dozor nad všetkými lesmi a obmedziť právo súkromných majiteľov svojvoľne disponovať s lesným bohatstvom.

Exemplár, ktorý vlastní Lesnícke a drevárske múzeum, sme získali v roku 2009 darom od Ing. Jozefa Slivku. Kniha je viazaná v tvrdej plátennej väzbe s papierovým štítkom na chrbte s rukopisným textom „Feistmantels Forstwissenschaft, III Theil“. Väzba je pravdepodobne druhotná. Kniha bola intenzívne používaná, na viacerých miestach je popodčiarkovaná a doplnená marginálnymi poznámkami, napriek tomu je však v dobrom stave. V minulosti bola zrejme reštaurovaná, keďže roztrhnutý titulný a záverečný list sú dobre opravené.

Kniha je veľmi zaujímavou a cennou súčasťou nášho zbierkového fondu. Dokladá fakt, že lesnícka literatúra v prvej polovici 19. storočia bola väčšinou nemeckej (resp. rakúskej) proveniencie, a že z nemecky hovoriacich krajín k nám v tom čase prichádzalo mnoho moderných myšlienok a progresívnych spôsobov v obhospodarovaní lesov. Je aj dokladom, že post profesora lesníckych náuk na banskoštiavnickej Akadémii zastávali naozaj výnimoční, rozhladení a pokrokoví lesnícki odborníci.

Marek Vanga
LDM Zvolen

Huby, huby, huby a opäť huby

Výstava v LDM priniesla 349 rôznych druhov húb

Rastú! Rastú aj na Záhorí, na Horehroní, v Novohrade či na Spiši. Skutočne! V tomto roku sa po slabšej jari a lete na jeseň s hubami roztrhlo vrece. O množstve húb a najmä hríbov nás denne presviedčali okrem iného aj stovky predajcov okolo ciest, a tak si aj sviatoční hubári prišli na svoje.

Prvá polovica októbra je v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene pravidelne venovaná práve výstave húb a mykologickej poradni, a rovnako tomu bolo aj v tomto roku. Pôvodne chceli kolegovia z LDM nazbierať a vystaviť minimálne 200 rôznych druhov húb, no vďaka súťaži o najväčší počet druhov húb donesených návštevníkmi sa ich konečný počet vyšplhal na úctyhodných 349.

Dubáky, kozáky, bedle, pečiariky, podňovky, ale aj muchotrávky či aromatickú hadovku a kvetovec prikrýty kvôli zápachu skleneným zvonom, si mohli návštevníci počas troch dní od 11. do 13. októbra pozrieť v suterénnych výstavných miestnostiach múzea. V donesených exponátoch sa našli aj

pre určité skupiny ľudí zaujímavé lysohlávky. „Tie sme však po skúsenostiach z minulosti pre istotu nevystavili,“ hovorí kurátor výstavy Marek Vanga. Medzi exponátmi chýbali aj aromatické a kulinármi vyhľadávané hluzovky, hoci v uplynulých ročníkoch sa vzácne huby rastúce pod zemou podarilo nájsť.

Keďže počasie prialo, bohaté boli aj úlovky návštevníkov. Knihu za víťazstvo v súťaži návštevníkov získal pán Michelčík z Kováčovej, ktorý doniesol 162 rôznych druhov húb. A pretože sa takéto výstavy vždy stretávajú s veľkým záujmom, boli každý deň na výstave k dispozícii mykológovia, s ktorými mohli amatérski hubári konzultovať svoje úlovky. Z množstva ľudí natlačených počas výstavy okolo ich stolíka sa dá usúdiť, že sa nenuďili.

Výstava sa skončila, pomaly ale isto sa končí aj hubárska sezóna. Spomienky na prechádzky po lese už oživí iba sušené hríby vo vianočnej kapustnici. No hubári veria, že prestávka nebude trvať dlho, a už sa tešia na prvé májovky.

-vr-

Pekný predvianočný dar

V minulých dňoch dostalo Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene od nášho krajana Pavla Datku, žijúceho v kanadskom Winsdore – Ontariu pekny predvianočný dar v podobe maľby portrétu Jozefa Dekreta Matejovie. Je to jeho osobný vklad do pripravovanej stálej expozície Jozefa Dekreta Matejovie, ktorá by mala vzniknúť v Lesníckom skanzene vo Vydrowskej doline pri Čiernom Balogu v roku 2019, z príležitosti nadchádzajúceho 245. výročia narodenia tohto lesníckeho veľikána. Pán Pavol Datko má vrúcny vzťah k Čiernemu Balogu, kde vyrastal, a samozrejme má v mimoriadnej úcte tamojšieho rodáka Jozefa Dekreta, ktorého nazýva „otcom slovenského a európskeho lesníctva“. Je toho názoru, že sa ešte stále neurobilo dosť najmä v rámci Dekretovej propagácie v zahraničí, kde žije hodne Slovákov, a navrhuje vytvoriť videopásmo v angličtine o jeho živote a záslužnej odbornej činnosti charakterizovanej stále aktuálnym odkazom „Zachovať lesy potomstvu“. Zároveň oceňuje snahu Štátneho podniku LESY SR vytvoriť túto expozíciu práve v Lesníckom skanzene vo Vydrowskej doline pri Čiernom Balogu, teda v „Mekke slovenského lesníctva“ a neďaleko Dekretovej rodnej osady Dobroč (teraz súčasť Čierneho Balogu). Inicialoval tiež prípravu knihy „Banskobystrický komorský lesmajster Jozef Dekret Matejovie (1774 – 1841) v historickom a súčasnom povedomí“, ktorá by mala uzrieť svetlo sveta taktiež k jeho spomenutému jubileu, v roku 2019.

Dekretov portrét na požiadanie pána Datku namaľovala známa kanadská maliarka, pani Carol Schindler, ktorá sa tejto úlohy úspešne zhostila. Tento portrét bude súčasne symbolizovať aj ušľachtilú snahu našich krajanov vo svete o zviditeľňovaní veľikánov nášho národa.

Z listu pána Datku ešte vyberáme: „Neraz počuť reči o malom Slovensku, jeho význam

Pavol Datko s autorkou obrazu Carol Schindler

sa neprávom zľahčuje, podceňuje. Nie je to, našťastie, pravda a je radostné počuť vo svete, že Slovensko dalo Európe a svetu Otca slovenských a európskych lesov. Verím, že jubilejné oslavy budú dôstojné, lebo J. D. Matejovie je ten najlepší posol Slovenska vo svete“.

Július Burkovský

Doprava dreva po vode

IV. časť

Rieka Hron

Predpokladá sa, že prvé plte sa plavili po Hrone už v 13. – 14. storočí. Boli vlastne dopravovaným stavebným materiálom, ale prevádzali sa na nich aj mlynské kamene, stavebný materiál, drevárske výrobky, soľ, železné výrobky a slúžili aj na dopravu ľudí. Plavili sa po Hrone, potom Dunajom do stredného Maďarska, Srbska a Bulharska, teda do oblastí chudobných na drevo. Na rieke Hron boli pltníckymi centrami dediny a mestečká Bacúch, Brezno, Slovenská Ľupča, Zvolen, Žiar nad Hronom, Žarnovica, Hronský Beňadik. Denný výkon plte bol 14 – 45 km, priemerne 30 km. Na Hrone bolo najmenej sedem nebezpečných miest, pred ktorými mali pltníci veľký rešpekt. Známa bola najmä „Zákruta“ – prudký meander pod beňadickou skalou, pri Hronskom Beňadiku. V 16. storočí baníctvo a hutníctvo dosahovalo v širšom okolí Banskej Bystrice značný rozmach, avšak toto zintenzívňovanie výroby si vyžadovalo spotrebu veľkého množstva dreva a drevného uhlia, čo sa odrážalo na citeľnom úbytku lesov. Lesy v blízkosti baní a hút boli už v roku 1535 úplne vyrúbané a drevo bolo potrebné dovážať z väčších vzdialeností. Nedostatok dreva v blízkosti hút na okolí Banskej Bystrice si vynútil riešiť otázku zásobovania drevom z bohatých lesov Horehronia. Dovtedajšia doprava dreva využívaním pltní už nepostačovala, a preto sa navrhovalo aj voľné splavovanie dreva na väčšie vzdialenosti po vodnom toku Hrona a Bystrice. Na Hrone bol na splavovanie dreva vybudovaný prepracovaný systém dopravy, hlavne z príľahlých dolín do Hrona a voľne dole Hronom na miesto ďalšieho spracovania. Dolinami sa drevo dopravovalo vodnými šmykmi, na ktorých v hornej časti boli vybudované jazerá (tajchy), z ktorých sa v prípade plavenia dreva vypúšťala voda. Zasluhou štajerského lesmajstra Wolfa Hohenwartera sa začalo drevom z Horehronia zásobovať Horné a Dolné uhliarstvo v Banskej Bystrici. Drevo sa plavilo na 94 km dlhom úseku Hrona a 1332 km dlhých vodných žlaboch. Na zachytávanie splavovaného dreva slúžili hrable. Najstaršie takéto zariadenie na Hrone bolo vybudované medzi Banskou Bystricou a dedinou Majer. Výstavba týchto tzv. Horných hrablí sa začala v roku 1547. Bolo vykalkulované, že pri nepretržitej činnosti hút za 320 rokov prevádzky horných hrablí sa na mohlo splaviť 23 – 25 miliónov m³ dreva.

Poniže Horných hrablí na Hrone v blízkosti novej striebornej huty (Neuhütten) okolo roku 1560 postavili aj jednoduché Dolné hrable. Tie sa nachádzali medzi Banskou Bystricou a Radvaňou, na južnom okraji mestského chotára. Slúžili na zachytávanie dreva úmyselne prepusteného i uniknutého

Horné hrable v Banskej Bystrici

z Horných hrablí pre potrebu striebornej huty. Súčasťou obidvoch banskobystrických hrablí boli priestory komorských uhlísk, na ktorých sa zo splaveného a následne vysušeného dreva páliło drevné uhlie, odkiaľ ho povozmi prevádzali k hutám. Dolné hrable po zániku baníctva v Banskej Bystrici stratili svoj význam, preto boli v roku 1890 zrušené a v roku 1902 odstránené. Od konca 16. do 19. storočia bolo na Hrone a jeho prítokoch povyšne Banskej Bystrice postupne vybudovaných viacero väčších i menších hrablí na zachytávanie dreva, ktoré sa zužitkovávalo na miestnych hrabľových uhliskách alebo pílach. Uhlisko vzniklo napríklad pri Ľubietovských hrabľach v blízkosti Lučatina. Ďalšie hrable boli v Moštenici. Na zachytávanie

dreva slúžilo jedenásť hrablí. Plavenie dreva začalo ustupovať pred dopravou po osi z viacerých príčin. Ako najhlavnejšie z nich bolo to, že vodný tok umožňoval plavenie dreva vždy len jedným smerom. Na plavenie sa vyberalo drevo, ktoré aj po nasiaknutí vodou neklesalo na dno, a to bolo drevo ihličnaté. Ostatné ostávalo ležať pri pni, a tak dochádzalo k veľkým stratám na drevnej hmote. Postupne ako sa zvyšovali úlohy v ťažbe dreva, sezónnosť dopravy dreva plavením nezabezpečovala dopravu v plnom rozsahu. Spočiatku v 19. storočí horehronská pltnica konkurovala aj pohronskej železničnej doprave, no napokon sa nevyhla úpadku vzhľadom na modernizujúci sa priemysel.

Milan Longauer

„Beňadická zákruta“, veľký meander Hrona pod Beňadickou skalou bol pre pltníkov jedným z najnebezpečnejších úsekov.

Milí kamaráti,

opäť som si pripravil jedno malé bludisko. Čím je výnimočné? Je v tvare škandinávského druhu vtákov – chochláča severského, ktorý v krdľoch prilieťa na Slovensko približne každé štyri roky. Početné krdle tohto operenca pozorovali napríklad v roku 2012 na Muránskej planine. Ak by ste ich náhodou túto zimu niekde zazreli, môžete mi o tom napísať vo svojom liste. Poteším sa každej fotografii s týmto nádherným živočíchom, ktorého som nikdy reálne nevidel, keďže v zime spím a pomaly sa začnem ukladať na zimný spánok. Pripravil som si pre vás aj ďalšie aktivity, ktoré som poslal do redakcie tohto časopisu.

Krásnu jeseň a veľa zábavy počas blížiacej sa zimy.

Váš kamarát
jazvec Mišo

UVERÍTE?

Stretnutie lesníkov európskych krajín má rôzne dôvody. Niekedy ide o veci zamerané na propagáciu lesníctva, inokedy na problémy lesnej prevádzky či ochrany lesov. Tento rok sa jedno z takýchto stretnutí odohrávalo u našich západných susedov na Vysočíne. Hlavným dôvodom stretnutia bolo upozornenie českých lesníkov na inváziu nového druhu raticovej zveri, ktorý sa nekontrolovane šíri z územia Slovenska a osídľuje už vyššie spomínané prostredie českej Vysočiny. O predmetnom druhu sa rokovalo i z dôvodu jeho registrácie do celosvetových zoznamov druhov. Tento nový druh raticovej zveri *Dama digitus* – digi daněk bude najbližšie roky monitorovaný a následne bude pripravovaný manažment tejto zveri

prezentovaný na najbližšom stretnutí európskych špecialistov.

Rubriku pripravuje Ferko Tárjako

Zasmejte sa

Neskoro v noci sa zlodej vkrádal do domu a zrazu počul hlas: „Ježiš ťa sleduje.“ Rozhliadol sa, no nič nevidel. Po chvíli znova počul: „Ježiš ťa sleduje.“ V tmavom rohu uvidel klietku s papagájom. Zlodej sa pýta papagája: „To si bol ty, kto povedal, že ma Ježiš sleduje?“ Papagáj prisvedčil a zlodej pokračoval: „Ako sa voláš?“ „Clarence,“ odpovedal papagáj. „To je hlúpe meno pre papagája. Aký idiot ťa pomenoval Clarence?“ „Rovnaký idiot, ktorý pomenoval rottweilera Ježiš.“

Otázka: Môže žaba skákať vyššie ako Empire State Building?

Odpoveď: Samozrejme. Empire State Building nemôže skákať.

RECEPTÁR

Marcelova vianočná kapustnica

Príprava: 20 min, úprava: 60 min, porcie: 4

Základné suroviny: 1 cibuľa, 2 strúčiky cesnaku, 500g kyslej kapusty, 1/2 hrste sušených húb, 1/2 hrste jabĺk, 1/2 hrste sliviek, 2 cvikly, 1 liter zeleninového vývaru

Halušky: 2 vajcia, 100g polohrubej múky, 1/2 ČL soli

Ostatné suroviny: Bobkový list, olivový olej, soľ, mleté čierne korenie, petržlenová vňať, krajec chleba

Postup: Na olivovom oleji opečieme nadrobno pokrájanú cibuľu a cesnak spolu s bobkovým listom do zlatohneda. Pridáme prepláchnutú kapustu a očistenú, na malé kocky nakrájanú cviklu.

Zalejeme vývarom, pridáme sušené huby, jablká aj slivky a ochutíme soľou a korením. Varíme, kým kapusta nezmäkne, asi 40 minút.

Na halušky rozmiešame vajcia s trochou vody a so soľou, primiešame múku a vypracujeme husté cestíčko. Podľa potreby ešte pridáme ďalšiu múku. Pripravené cestíčko pretrieme cez sito na halušky do vriacej osolenej vody a uvaríme. Hotové halušky scedíme, vmiešame do vianočnej kapustnice, ktorú na záver posypeme sekanou petržlenovou vňaťou.

Ako prílohu šéfkuchár odporúča krajce chleba opečené na grilovanej panvici s trochou olivového oleja.

Dobrá chuť!

December

1	P	Edmund, Edmunda Svetový deň boja proti AIDS LaDM Zvolen Obrázky Vianoc II.– výstava venovaná tradičnej výzdobe vo vianočnom zvyklosloví DNI VIANOC – Incheba Expo Bratislava (1. – 20.12.) VINUM LAUGARICIO – EXPO Center Trenčín
2	S	Bibiána
3	N	Oldrich
4	P	Barbora, Barbara Sviatok sv. Barbory, patrónky baníkov a delostrelcov
5	U	Oto, Otakar Svetový deň pôdy 1. Projektové stretnutie SK-HU Foresters and Bees
6	S	Mikuláš, Nikolas Sviatok sv. Mikuláša, patróna detí 1. Projektové stretnutie SK-HU Foresters and Bees
7	Š	Ambróz, Ambrózia
8	P	Marína
9	S	Izabela Medzinárodná výstava psov – Agrokomplex Nitra
10	N	Radúz Deň ľudských práv Medzinárodná výstava psov – Agrokomplex Nitra
11	P	Hilda Medzinárodný deň hôr
12	U	Otília
13	S	Lucia 3. Monitorovacia správa PL-SK Cyklotrasa
14	Š	Branislava, Bronislava
15	P	Ivica
16	S	Albína Burza starozitností a gazdovské trhy – EXPO Center Trenčín
17	N	Kornélia
18	P	Sláva, Slávka Medzinárodný deň poštovej známky a filatelie
19	U	Judita Otváracia konferencia SK-HU FOR FOREST II.
20	S	Dagmara Medzinárodný deň ľudskej solidarity
21	Š	Bohdan
22	P	Adela
23	S	Nadežda, Naďa
24	N	Adam, Eva Štedrý deň
25	P	1. sviatok vianočný
26	U	Štefan 2. sviatok vianočný
27	S	Filoména
28	Š	Ivana, Ivona
29	P	Milada, Jonatán
30	S	Dávid
31	N	Silvester

Erby
s nádychom
lesaErb obce Hlboké nad Váhom
(okres Bytča)Erb obce Štefanov nad Oravou
(okres Tvrdošín)Erb obce Zábiedovo
(okres Tvrdošín)

Erb obce Snežnica (okres Kysucké Nové Mesto)

Erb obce Oravský Biely Potok
(okres Tvrdošín)Erb obce Lopušné Pažite
(okres Kysucké Nové Mesto)Erb obce Kysucký Lieskovec
(okres Kysucké Nové Mesto)

November 2017

Životné jubileá

50 rokov

Štefan Hollan, vedúci LO, LS Pezinok – OZ Smolenice
Alexander Kukučka, vedúci LO, LS Nové Mesto nad Váhom – OZ Trenčín

Ivan Majerík, vedúci LO, LS Predajná – OZ Slovenská Lupča

Ing. Andrej Tkáč, vedúci ES, ES Bardejov – OZ Prešov

60 rokov

Alenka Kršková, mzdový účtovník, správca IS – OZ Prievidza

Ing. Jaroslav Čamaj, technik, LS Turčianske Teplice – OZ Žilina

Stanislav Hládek, technik, LS Mútne – OZ Námestovo

Ing. Stanislav Korček, správca IS – OZ Liptovský Hrádok

Ing. Peter Tomko, ref. MTZ a nákupu, energetik, referent technickej prípravy výroby – OZ Semenoles

Pracovné jubileá

30 rokov

Ing. Marián Lichvár, vedúci LS, LS Široké – OZ Prešov

Ing. Igor Nemeč, ťažbár – OZ Sobrance

Starobný dôchodok

Alžbeta Vargaestoková, účtovník – OZ Košice

Ján Balšaj, vedúci LO, LS Bardejov – OZ Prešov

Jana Lásková

Opustili nás

Bernard Šalata (58)

dispečer výroby
regionálne stredisko OZLT Vranov nad Topľou

„Náhodný umelec“ alebo „Oceán prepojení s umením“

„Jednoduchosť a pokoj sú pre mňa dôležité. Elektrické náradie a telefóny sú nezlučiteľné s mojím životným štýlom,“ tvrdí umelec, ktorý žije a pracuje na vzdialenom a drsnom úseku severozápadného pobrežia Kalifornie. Jeho domov je malá chatka bez elektriny a pracovným priestorom je malý stôl so zverákom a niekoľko kusov ručných nástrojov.

Ak stále netušíte, o kom je reč, je načase odhaliť meno umelca, ktorý svoje sochy vyrezáva ručne s blokov vavrína kalifornského (*Umbellularia californica*). John McAbery tvorí z kusov dreva o hmotnosti až 45 kg, pričom finálna socha často váži len štyri kilogramy. „Milujem prácu s vavrínom. Ide o o rýchlo rastúce, pôvodné, tvrdé a pružné drevo. Jeho farby sa pohybujú nezávisle

od štruktúry, takže nikdy neviem, ako to ovplyvní dokončenú sochu.“

„Kým začnem tvoriť, zhmotňujem svoju predstavu do trojrozmerného modelu z hliny a fólie. Potom už len prekreslím časti na kus dreva. Až keď je konštrukcia načrtnutá na všetkých stranách bloku, začínam vyrezávať. Musím odstrániť veľa dreva predtým, než skutočne uvidím, ako bude socha plynúť... Je to ako hľadanie skrytého pokladu.“

John najskôr používa japonskú kľúčovú pílu na vyrezávanie základného tvaru svojej sochy, potom prichádza čas na detaily. Tie tvorí pomocou menších pílok, mikrofrézok a dlátok. Po mnohých dňoch rezania a tvarovania získava z bloku konečný tvar. Potom prichádza na rad brúsny papier rôznej zrnitosti, ktorým očistí jednotlivé krivky a detaily. Kus je dokončený na zrnitosti 600 a leštený zmesou včelieho a karnauského vosku. Svoje sochy umiestňuje na podstavce z tvrdého dreva. Keď John vyrezáva, nikdy nemá istotu. „Mám rád náročnú prácu s tvrdým drevom. Niekedy sa niečo zlomí, ale je to všetko súčasťou procesu učenia. Každý kus, čo robím, ma učí niečo nové. Takže aj napriek tomu, že moje nástroje zostávajú rovnaké, môj prístup a aplikácia sa stále vyvíjajú, čo je naozaj zábavné. To, čo sa učím, je oveľa dôležitejšie ako to, čo tvorím.“ Johna inšpiruje prírodné prostredie. „Pobrežie je živé, plné mágie, hudby a pohybu. Niečo z toho sa v mojej práci musí objaviť.“

-as-

